

Educació infantil

Bones pràctiques a l'Hospitalet de Llobregat

Enric Roldán Bermejo (coord.)
Pep Vallecillos Melgarejo (coord.)

Educació infantil

Bones pràctiques a l'Hospitalet de Llobregat

Enric Roldán Bermejo
Pep Vallecillos Melgarejo
(Coordinadors)

Educació infantil

**Bones pràctiques a
l'Hospitalet de Llobregat**

Enric Roldán Bermejo
Pep Vallecillos Melgarejo
(Coordinadors)

col·lecció/7
josefina gómez olivares

ceh
centre d'estudis
de l'hospitalet

© dels respectius autors dels capítols i dels coordinadors de l'edició.

© Centre d'Estudis de L'Hospitalet
Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí). 08901 L'Hospitalet de Llobregat
celh@celh.cat
www.celh.cat

Col·lecció/7 Josefina Gómez Olivares
Primera edició: desembre de 2016
ISBN: 978-84-944597-5-7
Dipòsit legal: B 23303-2016
Correcció: Montserrat Torra
Producció: Ambar Comunicació, SL (ambar@periodistes.org)
Dibuix de portada: Ona Pijoan Balaguer, Anna Notó Orriols, Pol i Ona Roldán Martín
Disseny de la portada: Creators, amb la col·laboració de Quirze Pérez i Miquel Roldán

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra ha de comptar amb l'autorització escrita dels titulars de la propietat intel·lectual, excepte en el que la llei preveu expressament al respecte. La infracció d'aquests drets pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (art. 270 i seg. del Codi penal). Tots els drets reservats.

Sumari

Presentació	13
Introducció	15
1. L'INICI DE LA HISTÒRIA, LA IMPORTÀNCIA DE L'INICI	19
Per Francesco Tonucci	
2. RECURSOS D'EDUCACIÓ INFANTIL A L'HOSPITALET	33
Per Esteve Ignasi Gay Costa i Anna Santarrosa	
3. ALGUNES BONES PRÀCTIQUES	41
3.1. ELS HÀBITS. EBM LA CASA DE LA MUNTANYA	41
3.2. UNA EXPERIÈNCIA DE TREBALL INTERGENERACIONAL. EB NOVA FORTUNY	53
3.3. LA FAMÍLIA A L'ESCOLA. EBM LA CASA DELS ARBRES	57
3.4. L'EDUCACIÓ INFANTIL A L'ESCOLA CANIGÓ.	65
3.5. MERCAT SOLIDARI. EBM LA CASA DEL MOLÍ	75
3.6. LA PSICOMOTRICITAT. LLAR D'INFANTS EL PASSEIG	81
3.7. L'ESPAI FAMILIAR LLAÇOS. CLUB INFANTIL JUVENIL SANFELIU- SANT ILDEFONS	93
3.8. EL TREBALL A LA CASA DEL PARC. EBM LA CASA DEL PARC	101
3.9. AMBIENTS D'APRENTATGE. ESCOLA PACO CANDEL	111
3.10. EL JARDÍ, UN ESPAI PENSAT PER EDUCAR. EBM LA CASA DE LES FLORS	119
3.11. EL PROJECTE DE LA BIBLIOTECA. EBM LA CASA DELS CONTES	125
4. LA IMPORTÀNCIA DEL TREBALL EN XARXA	137
4.1. XARXA DE CRIANÇA I EDUCACIÓ DE L'HOSPITALET.	137
Per Esteve Ignasi Gay Costa	
4.2. EL PROJECTE EDUCATIU MARC DE LES ESCOLES BRES- SOL MUNICIPALS DE L'HOSPITALET: EDUCACIÓ AMB MAJÚSCULES.	155
Per Ricard Montalban Carbó	

5. OPINIONS, REFLEXIONS SOBRE L'EDUCACIÓ INFANTIL	175
5.1. Anar a l'escola bressol. Montserrat Fernández i Neus Martínez, Mestres de l'Escola Bressol Patufet	175
5.2. Fa 35 anys que l'Institut Can Vilumara col·labora en la formació inicial i permanent dels educadors i educadores infantils de la ciutat. Mercè Belart Sanuy, professora INS Can Vilumara	177
5.3. Escolarització a l'etapa d'Educació Infantil. Montse Cerdà Morera. Inspectora d'Educació a l'Hospitalet.	179
5.4. Acompanyament a l'inici de l'escolaritat. Africa Burbano Torres i Rosa Román Alonso, Psicopedagogues de l'EAP de l'Hospitalet	183
5.5. La mirada d'una mestra d'educació infantil. Maria Saldaña, Mestra de l'Escola La Marina	187
5.6. Opinions, reflexions sobre aquesta etapa. Núria Muñoz Juan i Nacho Pallàs Cardona. Vocal i Tècnic de la FaPaC a l'Hospitalet de Llobregat.	189
5.7. Espai Familiar de l'Associació Educativa Itaca. Felipe Campos Rubio, Director General Associació Educativa ITACA	191
5.8. Parlant d'Escola i de Bressol. Inma Moreno García, directora de la Llar d'Infants Estel Blau	195
5.9. Diferents sí. Desiguals no. Som Escola Diversa. Silvia de Diego Fuertes en representació de l'AMPA Ernest Lluch	197
5.10. El paper dels moviments de renovació pedagògica en l'Educació Infantil. Montse Bosch Devesa. Mestra d'El Casalet	201
5.11. Des del CDIAP. Antoni Bernat Mor, psicòleg-psicoterapeuta de Baula CDIAP de l'Hospitalet.	203
5.12. Els serveis tècnics de la Regidoria d'Educació. Anna Santarrosa Abaijón, Cap de Negociat d'Educació Infantil a l'Ajuntament de l'Hospitalet.	205
5.13. AMA. Acompanyament a mares adolescents i joves.	

Maria Bruno Blanco. Cap de Departament d'Acció Social. Fundesplai.	207
5.14. A l'Escorça. German Saavedra Varón. L'Escorça. Escola d'Educació Especial	211
5.15. L'etapa 0-6 als esplais. Ricard Vicente Arnau, Director de l'Esplai Pubilla Cases-Can Vidalet	213
5.16. Reflexions sobre aquesta etapa des de l'EAIA. Carme Fernández Ayerbe. Coordinadora EAIA de l'Hospitalet.	215
5.17. Una nova vida en el nostre sistema familiar. Dolors Vilaró Capdevila, Mestra i Psicòloga. CRP de l'Hospitalet.	217
5.18. La implicació dels Serveis Socials. Maria Carvajal García, Diplomada en Treball Social. M. Pilar Massana Llorens, Cap de l'Equip Àrea Bàsica de Serveis Socials Dte 6 Bellvitge i El Gornal	219
5.19. Els contes, fàbrica d'afectes. Jaume Centelles, Mestre.	221
5.20. L'Educació Musical Primerenca a l'Escola Municipal de Música-Centre de les Arts (EMMCA). Pau Romero, Coordinador d'Educació Musical Primerenca de l'EMMCA. Núria Sempere, directora de l'EMMCA	225
5.21. Jugar per créixer. Jugar per aprendre !. Imma Marin Santiago. Directora de Marinva	227
5.22. El Teatre com a eina per al desenvolupament feliç de l'infant. Eugènia Delgado Mata, Directora Artística de Plàudite-Espai d'Arts Escèniques	229
5.23. Des de les Biblioteques. Cristina Amatriain Ruiz, Directora Biblioteca La Florida	233
5.24. El Consell Esportiu i els infants: l'hàbit de fer Esport. Edu Galí, Tècnic del Consell Esportiu de l'Hospitalet	235
5.25. I les Matemàtiques... Lluís Segarra Neira. Formador de Mestres en Matemàtiques	237
5.26. Des de l'Observatori de la Infància. Merche García Villatoro, Observatori de la Infància de l'Hospitalet	239
5.27. La conciliació laboral. Ernesto Sánchez García. Delegat de CCOO a l'Hospitalet de Llobregat	241

5.28. Espais Familiars Oberts. Paco Centeno López. Cap del Programa Municipal per a la Infància i l'Adolescència	243
5.29. "Cura sana, cura sana..." . Ada Cid Xutglà. Pediatra	245
5.30. L'Educació Infantil. Maria Jesús Larios Paterna. Adjunta al Síndic per a la defensa dels drets dels infants i adolescents	249
6. ENCARA QUEDA CAMÍ PER FER	251

3. ALGUNES BONES PRÀCTIQUES

*El nen té cent llenguatges, cent mans, cent
pensaments, cent formes de pensar, de jugar i
de parlar, cent sempre cent formes d'escoltar,
de sorprendre, d'estimar, cent alegries
per cantar i entendre.*

Loris Malaguzzi

3.1. ELS HÀBITS.

EBM LA CASA DE LA MUNTANYA

*Com educadors/es d'infants d'edats primerenques,
tenim la responsabilitat d'oferir la millor qualitat educativa,
que serà la base de futurs aprenentatges.*

Des del moment en què l'infant arriba a l'escola bressol, tot el que passa dins l'escola està pensat per a la millora de la seva autonomia personal i el seu desenvolupament integral. És per això que l'equip educatiu del centre, juntament amb la direcció, considerem vital estipular una manera de fer i treballar que identifiqui la nostra escola. Aquesta tasca no és fruit de la casualitat, sinó que hi ha un treball previ i exhaustiu per part dels educadors i educadores, els quals consensuen fer-ho de la mateixa manera, amb molta cura i respecte cap als infants i pensant sempre en les seves necessitats i capacitats.

A l'etapa de l'escola bressol hi ha una sèrie d'aprenentatges que es realitzen en aquesta franja d'edat, que es relacionen amb les seves necessitats bàsiques, com per exemple: aprendre a menjar, aprendre a rentar-se, adquirir bons hàbits de socialització, etc.

Com a educadors/es d'infants d'edats primerenques, tenim la responsabilitat d'oferir la millor qualitat educativa, que serà la base de futurs aprenentatges. Per això s'ha de tenir present que tots els detalls són importants i hem de tenir cura a l'hora d'expressar-nos, de

42) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

seure, de moure'ns, de mirar..., ja que som un referent per als nostres infants i un exemple a seguir.

A la nostra escola cada any es realitza una programació d'activitats d'aprenentatge adaptades a cada nivell educatiu, però sempre tenint present que les activitats més rellevants són les que estan destinades a la millora de l'autonomia personal dels infants, per tal que adquireixin un desenvolupament integral. Aquestes tasques es realitzen tenint en compte el nivell maduratiu de cada infant i respectant el seu ritme; l'educador guia l'alumne sent el seu suport, deixant l'espai i la llibertat necessaris perquè sigui l'infant qui evolucioni per ell mateix, però sempre acompanyant-lo en aquest procés.

Aquestes activitats d'aprenentatge per fomentar l'autonomia que són la base del dia a dia tant a l'escola bressol com a casa són el que anomenem hàbits. Els hàbits són unes pautes i rutines que ajuden els nens i les nenes a estructurar-se i a orientar-se. L'adquisició dels diferents hàbits els permet ser més autònoms i autònomes, fa possible que tinguin una convivència positiva amb els altres.

Des de l'escola fomentarem l'aprenentatge dels hàbits en molts moments del dia, ja que considerem que a mesura que els infants vagin assolint els diferents hàbits se sentiran més segurs, tranquils, equilibrats i amb ganes d'aprendre. Observar els seus petits progressos dia a dia i saber-los valorar els és una motivació important i necessària per continuar avançant.

Així doncs, quan parlem d'hàbits d'autonomia, fem referència a les activitats que es realitzen cada dia, de manera estable i normalment una mica pautades per la persona adulta. Per tant, són situacions que han de tenir un alt contingut educatiu ja que ajudaran l'infant a progressar cap a l'autonomia. L'adquisició d'hàbits, doncs, és un procés progressiu que es va adquirint al llarg de l'etapa d'educació infantil i que permetrà, posteriorment, que aquests hàbits es mantinguin.

Particularment al primer cicle d'educació infantil (des dels primers mesos fins als tres anys), la criatura necessita, per mantenir el seu benestar, tota una sèrie de cures que se centren en aquestes ne-

cessitats vitals i que són principalment el descans, l'alimentació i la neteja. Igualment, hi ha tota una sèrie de situacions durant la jornada escolar que són també molt importants, en el sentit que ajuden a organitzar personalment l'infant i a establir una bona relació amb els objectes i persones que l'envolten. En aquest sentit fem referència no tan sols als hàbits d'autonomia i higiene sinó també a les situacions d'entrada i sortida de l'escola, així com als moments d'ordre i de recollida de l'infant.

L'adquisició d'hàbits i valors en les edats compreses entre 0 i 3 anys estan directament relacionades amb l'inici del desenvolupament de la pròpia autonomia en les diverses rutines de la vida quotidiana. Per tractar aquest tema correctament és indispensable la col·laboració de la família. Nosaltres sempre tenim en compte que són molt petits i que no es pot exigir que facin coses tots sols, però creiem en les seves capacitats i possibilitats i considerem que sí que se'ls pot demanar una certa col·laboració pel que fa a la disponibilitat corporal i la iniciativa pròpia.

A l'hora de pensar els hàbits bàsics que volem treballar a l'escola, prèviament sempre tenim present les condicions necessàries per adquirir-los, que serien:

- Repetició d'una mateixa conducta al llarg del temps i davant els mateixos estímuls.
- Maduresa necessària per realitzar la conducta (depenent del nivell d'edat dels infants i de cada infant com a ésser únic i individual).
- Satisfacció en fer-la.

Una de les coses que prioritzem a la nostra escola, doncs, és el treball dels hàbits. En aquest sentit considerem que és molt important la imitació (els infants observen constantment l'adult i aprenen d'ell, cal donar sempre exemple). Creiem també que convé reforçar-los, ja que segons la nostra concepció d'hàbits, aquests no són vàlids simplement plantejats com a objectius a aconseguir. L'adquisició d'hàbits no és un fi, sinó un instrument per arribar a desenvolupar una actitud davant del món. És per això que des de l'escola el nostre objectiu és el de facilitar-ne l'adqui-

44) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

sició, demostrant-los confiança i donant-los responsabilitat per tal de fomentar la seva autonomia.

A l'escola treballem bàsicament els hàbits d'autonomia, que pretenen aconseguir que l'infant sigui capaç de valdre's per ell mateix sense necessitat de més ajuda que l'estrictament necessària; aquests poden ser tant els hàbits d'higiene personal i neteja, d'ordre i treball, de responsabilitat, de sociabilitat i relació, d'alimentació i descans...

A continuació explicarem molt breument alguns dels hàbits que treballem a l'escola, ja que malauradament no els podem explicar tots ni fer-ho acuradament detallant el procés, perquè ens estendríem massa explicant la bona pràctica; per això només en mostrem algun exemple.

• Higiene abans i després dels àpats

Per tal que els infants vagin adquirint uns bons hàbits d'higiene i rutines diàries, l'equip de la nostra escola va establir unes pautes a seguir segons el nivell maduratiu de cada infant.

A les aules de nadons i 1 a 2 anys, l'educador/a acompanya cada infant de manera individual a la pica (adaptada a la seva alçada) i l'ajuda a rentar-se la cara i les mans amb aigua i sabó, sempre amb explicacions verbals de cada acció, abans i després de cada àpat; finalitza la rutina eixugant-se les mans i la cara cadascú amb la seva tovallola. A l'aula de nadons es fa el mateix però durant el primer trimestre és l'educadora qui hi intervé principalment i, a mesura que passen els mesos i estan preparats, els fa intervenir i participar en la cura i neteja de mans obrint l'aixeta, facilitant-los el sabó...

A les aules de 2 a 3 anys, es potencia l'autonomia de cada nen o nena i al llarg del curs es va deixant d'oferir aquest suport que es dóna en nivells anteriors, per tal que aconseguixin l'autonomia necessària per realitzar per ells mateixos aquesta rutina i amb la supervisió i l'acompanyament de l'educador/a. És una tasca que realitzen pràcticament sols ja des de l'inici de curs i els permet no tan sols tenir cura d'ells mateixos sinó també aprendre a diferenciar les seves pertinences (tovallola). Cal tenir present que a les escoles bressol tot està pensat perquè els infants puguin ser autònoms i tant els mobles de l'aula com els lavabos estan a la seva alçada perquè puguin fer-ne ús sempre que sigui necessari. Quan ens rentem les mans, també aprenem a diferenciar quan estem nets o bruts, la importància d'anar nets abans de menjar...

Aquest hàbit el treballem abans dels àpats, quan tornem del pati, després de fer una experimentació en què ens embrutem, abans de menjar la fruita a mig matí; així doncs, és una activitat quotidiana més del dia a dia dels infants de la nostra escola

• L'estona dels àpats

El moment del dinar ha de ser un moment de plaer per a l'infant i de relació entre aquest i l'adult de referència: l'infant s'alimenta per créixer, per viure. És un moment que li aporta múltiples aprenentatges:

46) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

- Neixen pautes socials: és un moment de comunicació entre adult i infant i entre infants.
- Entren en joc molts aprenentatges d'autonomia, com per exemple dominar la cullera, poder seure a taula tot sol i aprendre a no embrutar-se.
- S'aprenen pautes culturals: utilitzar els estris adequats i adaptar-se a les maneres de fer pròpies de la nostra cultura...

És un moment en què les emocions juguen un paper molt important. Cadascú té una vivència diferent, segons la seva experiència personal i, per tant, una actuació diferent en una mateixa situació. És per aquest motiu que cal el màxim d'organització i no fer ús de la improvisació. Com més aspectes o més situacions tenim previstes i organitzades a l'escola, més còmodes ens sentim i més podem gaudir del moment del menjar amb l'infant. Alhora, aquesta organització i el seguiment d'un ordre ajuden l'infant a anticipar-se a l'acció, a integrar i comprendre el que passa, i afavoreixen la seva participació.

A la nostra escola atenem cada infant de manera individual ajudant-los a establir un bon vincle afectiu amb l'educadora. Els nens mengen asseguts a la seva falda fins que són capaços d'aguantar per si mateixos el tronc.

El fet de donar el dinar a la falda afavoreix el vincle emocional entre l'adult i l'infant. L'adult està atent al cos de l'infant, que parla de les seves emocions. L'infant sap que pot repercutir en les accions de l'adult i participar de forma activa en aquest moment. S'estableix un veritable diàleg entre tots dos, que afavoreix que el dinar es converteixi en un moment de plaer, de relació i d'aprenentatge. És important que l'infant comparteixi aquesta activitat amb la mestra de referència, ja que la mestra ha de conèixer bé com és aquest infant i així el moment del dinar resultarà més positiu per a tots (ella coneix de prop els seus interessos, els seus gustos...).

Quan ja són capaços d'aguantar el tronc, seuen a la cadira i se'ls donen estris per tal que puguin col·laborar en l'hàbit de menjar.

Quan són més grans participen activament en l'hàbit de menjar, l'educadora acompanya i posa paraules a les seves accions. Els infants gaudeixen comprovant que se'n surten i són capaços de fer-ho. Gràcies aquestes actuacions contribuïm a afavorir la seva autoestima.

Els infants d'un any des de l'inici de curs comencen a adquirir una autonomia a l'hora de menjar sols amb ajuda puntual de l'educadora. A mesura que avança el curs, els infants col·laboren en accions com portar el seu plat i coberts al carro i llençar les restes al cubell de les escombraries.

També porten el plat servit a taula, tot i que l'educador/a els acompanya o els ofereix ajuda quan ho demanen o ho veu necessari.

Prèviament a l'hora de dinar, després de rentar-nos les mans, cada dia s'assigna un encarregat per repartir els pitets a cadascú. D'aquesta manera van reconeixent millor els seus companys, identifiquen els seus objectes personals (en aquest cas els pitets) i se senten importants i protagonistes de poder ajudar.

Els infants de 2-3 anys participen en totes les activitats explicades anteriorment en el grup d'1-2 anys, però amb un nivell d'autonomia i destresa molt més madur i segur.

Com a aspecte diferenciador, ja al grup de 2-3 anys tenim l'encarregat del dia, que no només reparteix els pitets sinó que també va a buscar el carro del menjar a l'entrada de la cuina i el porta a l'aula, acompanyat per l'educador/a. D'aquesta manera, els infants es familiaritzen amb l'espai on es preparen els àpats i tenen un contacte més directe amb la cuinera i l'auxiliar de cuina. Les treballadores de la cuina parlen amb ells sobre els aliments, els expliquen el menú del dia i els conviden a portar el carro a l'aula i explicar-ho a la resta de companys.

Els infants de 2-3 anys ja saben menjar sols, agafar bé els coberts, saben esperar el seu torn, porten i recullen el seu plat de la taula... Gaudeixen de l'hora de dinar compartint aquesta estona amb els seus companys, sense pràcticament la intervenció de l'educadora. Aquest procés, però, s'aconsegueix amb el temps i amb

48) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

la pràctica diària dels bons hàbits, fent així infants cada dia més autònoms.

• L'hora del descans

Pels infants, el moment del descans és una necessitat bàsica i és important perquè se sentin bé i puguin desenvolupar altres aspectes com ara els afectius, els motrius, els cognitius i els socials. El descans té una funció fisiològica i reparadora. Dormir és necessari perquè els infants es recuperin de la fatiga del matí.

És molt important instaurar en la vida diària un equilibri entre activitat i descans, que serà fonamental per al bon desenvolupament de l'infant.

Treballar des de l'escola els hàbits de la son representa una bona oportunitat per establir i reforçar amb el nen o la nena una relació afectiva que l'ajudarà a madurar, a socialitzar-se i a integrar-se en el món que l'envolta.

Alhora, la repetició d'aquestes activitats el farà cada dia més autònom i, amb el temps, s'acabarà independitzant completament dels adults.

En el moment previ a anar a descansar, procurem crear un ambient adequat a les aules:

- Poca lluminositat.
- Posem música relaxant. La música tant pot servir per introduir la migdiada com per mantenir el so ambiental.
- Evitem sorolls forts. En la mesura del possible, intentem que no hi hagi interrupcions en la migdiada ni sorolls no habituals, que poden alterar els nens i nenes i arribar a despertar-los.

A mesura que van acabant de dinar i després de fer les rutines d'higiene, anem traient les sabates dels nadons, que dormen al bressol, i els acompanyem a descansar. Els infants que dormen al llit fan aquest procés sols, amb l'ajuda de l'educador/a.

Els llits i els bressols estan marcats amb la fotografia de cada infant; d'aquesta manera fem possible que cada nen o nena l'identifiqui i els sigui més fàcil de trobar.

Cadascun dels membres de l'equip educatiu acompanyem els infants en el moment de dormir, primer amb paraules explicant en cada moment què anem a fer i després amb la nostra presència. És important que visquin l'hora de la migdiada com una estona de repòs i descans, aturant l'activitat quotidiana i evitant que s'alterin o s'angoixin.

En aquest moment els infants poden necessitar algun objecte que els ajudi a dormir amb més seguretat i tranquil·litat, sobretot en el moment de l'adaptació. Poden necessitar un nino, un coixí, una manteta..., sol ser un objecte que només el necessiten en aquesta estona i se sol anar fent prescindible. Per altra banda, el xumet s'ofereix al principi, tot respectant cada infant i, progressivament l'anirem donant com a opció fins que a final de l'etapa a l'escola es va retirant.

Els ajudem a treure's les sabates i a estirar-se, els tapem amb el seu llençol i estem en un lloc visible per si ens necessiten i per la seva tranquil·litat, acompanyant-los sempre que cal amb la mà, fent-los carícies o parlant-los perquè se sentin acompanyats.

A la nostra escola respectem el ritme de cada infant i per això deixem que descansin el temps que els calgui, i no els despertem sinó que ho fan per ells mateixos, quan el cos ja ha descansat prou.

Aquest procés el realitzem amb tots els infants de l'escola després de dinar i, amb els nadons, sempre que ho creiem adient, ja que al llarg del dia necessiten fer petites migdiades per recuperar-se.

• El canvi de bolquers i control d'esfínters

Durant els primers anys de vida, l'infant construeix la visió de si mateix i del món que l'envolta. Crea la seva base emocional, el pilar que l'ajudarà a superar els obstacles i gaudir de la vida.

L'infant, tant en el canvi de bolquers com en el control d'esfínters és l'absolut protagonista, tant del seu cos, que haurem de respectar, com dels seus sentiments i emocions.

A mesura que va creixent, l'infant, es va fent més conscient del seu cos i, per tant, voldrà cada cop ser més independent. El fet de triar el moment i aconseguir aquest control l'ajudarà en el desenvolupament de la seva autoestima i li augmentarà la seguretat en si mateix.

Per tots aquests motius, el canvi de bolquers i el control d'esfínters esdevenen un moment essencial en la vida dels més petits. Si ajudem a créixer infants segurs de si mateixos, feliços i respectuosos, construirem una societat més competent i feliç.

El canvi de bolquers

El canvi de bolquers és un moment molt important de relació amb l'adult, per tant sempre haurem de partir de l'infant, del que ell necessita en cada moment. És important, però, saber també que nosaltres, els adults, som qui hem de posar limitacions i normes, per tal que l'infant pugui entendre el món que l'envolta.

A l'escola sempre donem una explicació a l'infant sobre què fem i per què ho fem. Considerem que és molt important anar-li parlant, explicant-li què fem a cada pas i anticipar-li les diferents accions i esdeveniments. Així doncs, abans d'agafar un infant per canviar-li

el bolquer, sempre l'avisarem, perquè pugui anticipar què passarà a continuació i això li doni seguretat. Quan anem a canviar el bolquer, l'intentem agafar sempre de manera que ell no perdi mai l'equilibri i que no s'espanti. Sempre millor si l'agafem de cara, que ell ens pugui veure. A continuació el deixem sobre el canviador estirat, assegut o dret, segons el moment maduratiu en què ell es trobi i en la posició que ell millor domini a nivell motriu. Després començarem a desvestir-lo, provant de deixar-lo el més còmode possible, perquè es pugui moure en llibertat, i li canviarem el bolquer. És important que toquem el seu cos de manera respectuosa, amb afecte, amb harmonia i explicant-li tot el que fem i farem..., al cap i a la fi, el que estem tocant és el seu cos i té dret a saber què passa. Els infants estan acostumats a moure's tot el dia, d'aquesta manera aprenen a conèixer i dominar el seu cos, caminar i desplaçar-se tot trobant per si mateixos el seu equilibri. Al canviador també hauran de poder moure's amb la mateixa llibertat que ho farien a terra, i l'adult s'ha d'adaptar als seus moviments. És més difícil que un infant pari de moure's que no pas que un adult aprengui a canviar-lo en moviment. Per tant, el canvi de bolquers és un moment més de descoberta de l'infant, en relació amb l'adult que l'acompanya.

Procurem sempre que l'infant se senti segur i sobretot respectat per l'adult, i el mateix respecte que li tenen, serà el que ell aprendrà a tenir pels altres. De mica en mica, l'infant podrà anar ajudant l'adult en el seu propi canvi: aixecant el peu, tombant-se, donant-li la mà, fent ús de la tovallola per netejar-se... Des de ben petit l'infant sent la voluntat de fer les coses per ell mateix i l'adult l'anirà acompanyant en el camí, respectant el seu moment maduratiu i els seus iniciatives i interessos.

El control d'esfínters

El procés comença a l'escola quan l'infant es treu tot sol el bolquer, sap rentar-se amb l'ajuda de l'educador/a, tira el bolquer a les escombraries i verbalitza i mostra interès per asseure's de manera voluntària al vàter i se sent còmode i segur fent-ho, o bé quan reconeix que té ganes d'anar al lavabo per ell mateix i durant uns dies continua amb la mateixa actitud i la mestra el veu preparat i motivat per treure's el bolquer.

Quan arriba el moment maduratiu de cada infant per realitzar el control d'esfínters perquè a l'escola el veiem preparat i l'infant s'asseu al vàter sense dificultat i fa les seves necessitats fisiològiques amb èxit, l'educadora parla amb la família i fan una petita trobada on resolen dubtes, l'educadora els dóna consells i pautes de com ajudar l'infant, els explica com ho fem a l'escola i els dóna un petit escrit que els ajudarà a treure el bolquer al seu fill durant el cap de setmana, ja que ja està preparat.

A continuació adjuntem la carta que es dóna a cada família:

Hola pares!

Ja m'estic fent gran i necessito la vostra ajuda per aprendre a anar al vàter tot/a sol/a.

Com que vosaltres sou el més important en la meua vida i amb qui més temps comparteixo, l'inici d'aquesta nova experiència l'hem de realitzar tots junts a casa el cap de setmana.

A l'escola ja m'han dit que aquest dissabte em traureu el bolquer. És veritat? M'ho podeu tornar a explicar?

Jo sé que amb la vostra ajuda tot serà més fàcil i ho podré aconseguir més aviat, però heu d'entendre que al principi serà una mica dur, ja que encara no sabré demanar-ho; per això cal que em poseu al vàter cada 30 minuts i de mica en mica anar allargant el temps.

Segurament se m'escaparan alguns pipins i caques, però serà sense voler (ja que n'estic aprenent), no us enfadeu, si m'ho expliqueu i em canvieu aviat serà més fàcil que ho entengui.

També serà més senzill per mi anar al vàter tot/a sol/a si la roba que em poseu és còmoda i fàcil de treure (no em poseu bodi, tirants, petos, cinturons...).

Quan aconseguixi fer pipí i caca al vàter (que segurament serà aviat), estaré molt content/a si em feliciteu.

Durant el dia no portaré bolquer, però a les estones de son (migdiada i a la nit) sí que el necessitaré.

Gràcies per ajudar-me a créixer

Equip educatiu EBM La Casa de la Muntanya

3.2. UNA EXPERIÈNCIA DE TREBALL INTERGENERACIONAL L'ESCOLA BRESSOL NOVA FORTUNY

El tarannà de la nostra escola es basa en la importància de la relació entre infants, famílies, mestres, entitats i, en general, persones que formen el barri.

La nostra petita escola se situa al barri de Collblanc de l'Hospitalet. La seva història va començar fa més de 30 anys, moment en què el barri va començar a tenir la necessitat de crear equipaments i espais de qualitat destinats als infants més petits.

Des de llavors, l'escola s'ha anat transformant, adaptant-se a la seva realitat i aprenent de totes aquestes vivències que han donat lloc a l'escola que actualment som: una cooperativa de mestres sense ànim de lucre que comparteix el seu projecte amb 61 infants de 0 a 3 anys i les seves famílies.

El nostre projecte educatiu se centra en l'infant i en tot el món que l'envolta. Entenent l'infant com una persona competent i capaç, amb unes relacions pròpies i uns interessos concrets.

Una escola oberta, plural i integrada al barri que creix compartint experiències significatives i enriquidores per tota la comunitat educativa.

El tarannà de la nostra escola es basa en la importància de la relació entre infants, famílies, mestres, entitats i, en general, persones que formen el barri.

Som una escola que ha anat evolucionant a poc a poc, partint de la necessitat d'aprendre i innovar.

Fruit d'aquesta necessitat i dins de les iniciatives que durant uns quants anys han anat sorgint, l'escola es planteja nous projectes i reptes que volen donar continuïtat a l'esperit d'aprenentatge i servei que forma part de la filosofia de vida de les mestres que la formen.

54) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Amb aquesta perspectiva s'engega un projecte conjunt amb la Residència Companys Socials Collblanc amb l'objectiu que infants i avis tinguin l'oportunitat de construir una experiència d'aprenentatge-servei que ofereixi la possibilitat d'aprendre, interactuar i compartir tasques i resultats.

Així doncs, les mestres i les educadores de la Residència vam pensar que cada any podríem realitzar una activitat on petits i grans participin i construeixin una part de la decoració de l'escola i així poder tenir un bocí de tot allò que els avis i àvies ens ensenyen i ens aporten penjat a les parets.

Inicialment vam pensar la decoració de l'estació que volíem decorar, i es va acordar la part de decoració que faria cada grup, adaptant-nos a les capacitats de cada un i els coneixements i habilitats que cadascú podia aportar.

Amb les idees clares comencem a treballar de valent!

Els més petits, entenent com a petites personetes els que s'acosten més al 0, s'encarreguen de la part que dominen millor i que els agrada més: pintar amb diferents textures, pintar amb diversos materials, enganxar i esquinçar papers... experimentant i gaudint de totes les sensacions.

Un cop finalitzada la nostra feina de la decoració, anem d'excursió a la Residència per demanar als avis i àvies que amb els seus coneixements i destreses facin del nostre treball unes obres d'art molt més especials i espectaculars.

Així doncs, els més grans, entenent com a grans personetes els que s'acosten més al 100, en canvi, s'encarreguen d'allò que millor se'ls dóna també: retallar, cosir, construir, donar forma, planxar... vivint i esforçant-se en cada petit detall.

I per fi arriba el moment, després d'uns quants dies de feina; els avis i àvies es posen en camí i xino-xano arriben a la nostra escola per ensenyar-nos amb molta il·lusió el resultat i explicar-nos com ho han aconseguit.

Les cares dels infants mostren il·lusió i alegria davant de tot allò que els avis i àvies ens ensenyen i ens porten.

56) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Durant uns quants dies hem anat treballant conjuntament i ara podem gaudir tots plegats del resultat, només ens cal mirar amunt i veure per sobre dels nostres caps totes les obres d'art que han format part del projecte. El resultat d'un treball intergeneracional que per a tothom ha estat molt gratificant.

Mirant els petits penjolls com es mouen amb el vent, només ens ve al cap un pensament espontani: quina sort poder viure aquest moment!!!

Els infants han aportat l'alegria, la il·lusió i la mirada innocent que només ells poden fer, sense oblidar-nos del seu art abstracte!!!

I els avis i àvies ho han enriquit tot amb la seva paciència, la seva experiència i els seus records i vivències, posant el marc a l'art abstracte dels més petits!!!

Tots aquests sentiments i emocions sorgeixen quan infants i avis sumen les seves capacitats i caminen plegats cap a un destí comú: la felicitat!!!

Equip de mestres de l'Escola Bressol Nova Fortuny

3.3. LA FAMÍLIA A L'ESCOLA

ESCOLA BRESSOL MUNICIPAL LA CASA DELS ARBRES

*Cada família és portadora de la seva cultura,
de la seva manera d'entendre l'educació i les relacions personals.
Aquesta diversitat aporta una gran riquesa al context cultural
i cal recollir-la i atendre-la,
perquè totes i tots es puguin sentir identificats amb el projecte.*

Sílvia Palou, psicòloga i mestra d'educació infantil

L'Ajuntament de l'Hospitalet, en un context de revisió dels serveis d'atenció a la infància, impulsa una experiència pilot amb la finalitat de prestar atenció, assessorament i ser punt de referència per a famílies. L'objectiu era promoure una nova forma de suport a les famílies amb infants petits per tal de millorar l'atenció a la infància a partir d'un model integral i participatiu de treball.

L'any 2001, l'Ajuntament de l'Hospitalet crea el Negociat d'Atenció a les Famílies amb l'objectiu de promoure diferents programes de suport familiar. Aquest fet va impulsar una nova organització, diversificant l'oferta de projectes i potenciant el treball amb la xarxa social, sanitària i educativa; posant en marxa tres nous projectes: Ja tenim un fill, Espai de respir i Espai familiar.

L'any 2004, a la Casa dels Arbres s'inicia una nova etapa amb la creació del Centre integral d'Atenció a la petita infància, format per l'Escola Bressol i els serveis de suport a la família i a la petita infància.

El centre integral neix com un centre innovador amb la finalitat d'ampliar l'oferta de suport a les famílies amb infants petits, oferint un ventall de serveis integrals per a la petita infància i tenint en compte l'atenció, l'educació, la salut, la socialització i l'oci, per tal d'atendre les diferents necessitats.

Aquest primer projecte d'escola bressol municipal es va construir en una planta baixa de l'Avinguda Carrilet, del barri de Santa Eulàlia del Districte III de la ciutat.

Inicialment oferia 61 places d'escola bressol (una aula de nadons, una d'infants d'1-2 anys i dues d'infants de 2-3 anys) i 40 places per als grups d'espai nadó, espai familiar i espai respir. Cinc anys després, la crisi econòmica

58) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

i la demanda de places d'escola bressol va determinar que l'Ajuntament decidís no continuar amb el Projecte Integral, convertint els espais del projecte més socials en una aula més a l'escola, per a infants d'1-2 anys. D'aquesta manera l'escola bressol, des de llavors, ofereix 74 places.

Del projecte inicial d'Espai Integral, cal destacar molt especialment que els espais eren diferenciats i els equips treballaven autònomament; però la vocació i amor dels diferents professionals envers la petita infància va possibilitar realitzar programes comuns i reflexions entre els equips que van enriquir tots dos projectes.

La família i els seus drets i deures envers els seus fills i filles va ser un dels aspectes més destacables en les reflexions comunes. L'espai nadó i l'espai familiar es caracteritzaven per la presència de les famílies durant tota l'activitat. El fet de compartir espais físics de l'edifici va fer possible que les dues direccions haguessin de reflexionar sobre com incloure aquestes famílies en els espais de l'escola bressol i les funcions que tenien en tots els espais compartits.

A partir d'aquestes reflexions, l'equip de professionals de l'escola va començar a incloure aquests aspectes en el projecte. Fins al moment, les famílies participaven i col·laboraven en allò que s'establia des de l'escola. Però la concepció de la família va modificar-ne el sentit, oferint-los que hi poguessin participar des de la seva necessitat i inquietud i no només des de la necessitat de l'escola.

La família

Tots els infants pertanyen a un sistema familiar, amb una cultura i manera de fer determinada. Cada sistema familiar és únic i distint, amb unes inquietuds i necessitats concretes que el caracteritzen i el diferencien de la resta.

Per això, cal veure que l'Infant no ve sol a l'escola bressol, sinó que part del seu sistema és portat i representat per ell. I és llavors quan podem entendre molts dels esdeveniments, accions, maneres de fer, símptomes, disfuncions i/o desordres, que emergeixen en els diferents grups de nens i nenes.

I amb això es fa evident que cal tenir molt presents el sistema familiar de cada infant si volem ser reconegudes en el procés de criança i educació dels seus fills i filles, creant ponts de diàleg i de reconeixement.

Només des d'aquesta mirada àmplia s'inclou i no s'exclou, s'integra i no es fragmenta, s'entén i no es jutja, es reconcilia i no es margina, s'ordena i no es desordena. Només així aconseguim que cada cosa i cada un ocupi el lloc

que li pertany i que hi hagi un veritable equilibri entre el donar i el prendre, equilibrant també les relacions.

Per això des de la nostra escola:

- Donem molta importància a activitats encaminades a la formació global de les persones, al sentit de pertinença a l'escola bressol de tots els implicats en l'acte educatiu, donant molt valor als elements relacionals de l'educació. Un centre educatiu és una xarxa de vincles i la seva evolució i bona dinàmica ve donada per la inclusió de tots els implicats i la claredat de la funció i el lloc de cadascú.
- Potenciem la relació amb les famílies, augmentant la implicació en l'educació dels seus fills i filles i establint línies conjuntes d'actuació.
- Potenciem la funció de la tutoria individual com a element que aglutina infants i mestres i manté la relació amb les famílies, ja que l'educadora referent parlarà amb la família en nom de l'escola bressol i de l'equip docent.

Per això entenem que els pares i mares són el motor de creixement i desenvolupament dels seus fills i filles. L'equip coneix l'engranatge d'aquest motor i el respecta i vetlla perquè aquest infant trobi, amb la seva història individual, el seu lloc a l'escola.

60) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

L'equip respecta les decisions de la família i busca estratègies per acompanyar-la en aquest procés de criança i educació. La relació amb les famílies és personalitzada, respectant el procés de cada infant i de cada família i creant la necessitat de coordinar i articular els esforços educatius en els dos contextos de desenvolupament més importants en la vida del nen o de la nena.

D'altra banda, els pares i mares s'involucren en l'organització i projecte de l'escola sentint-se valorats com a tals i creant entre tots (professionals i família) una línia educativa de qualitat. Tenim en compte les seves necessitats, inquietuds, reflexions i opinions; creem espais d'intercanvi on la seva veu és escoltada. Creem espais on de manera constructiva ens acompanyen en les nostres decisions com a professionals tant en el projecte educatiu com en l'organització del centre.

D'aquesta manera respectem la família amb tot el seu valor i la impliquem en el centre, i per tant en la seva responsabilitat com a tal.

Participació de les famílies

Per aconseguir la col·laboració necessària entre famílies i escola vetllem perquè les relacions que es mantenen estiguin basades en la cordialitat, el respecte i la confiança mútua.

La relació amb les famílies no es basa necessàriament en l'amistat, sinó en la cordialitat, la professionalitat i la responsabilitat compartida per pares i equip docent, que ofereix als infants un context educatiu i de desenvolupament.

La funció de l'escola bressol no és la de suplència de la família, ni la de la persona educadora la de "fer de mare o de pare" per delegació o substitució. Des de l'escola s'han clarificat funcions i rols de cadascú, posant de manifest les diferències entre la responsabilitat de la família i la dels i les professionals, tot reconeixent la tasca educativa que duen a terme tant la família com l'escola.

Es respecten i s'acullen els diferents valors familiars, es coneixen i s'accepten les diverses pràctiques educatives, no per limitar-se a aquestes pràctiques sinó per, a partir del que és conegut i familiar per a l'infant, ampliar les seves experiències incorporant nous aspectes i vivències.

Per afavorir la confiança mútua, les educadores tenim cura que els pares i mares se sentin competents en la seva tasca, plantejant dubtes i interrogants i creant espais d'intercanvi, formació i reflexió.

Respecte de la seva participació, hem de tenir en compte que sense els canals de comunicació clars, els fòrums de participació són insuficients. Participar significa "ser part", i només participant, els pares i les mares poden "ser" i "sentir-se part" de l'escola.

L'escola bressol esdevé un fòrum de diàleg i participació, dotant-se d'estructures en les quals les famílies i l'equip expliciten les seves postures i les seves finalitats, intercanviant punts de vista, compartint... En definitiva, estant a l'escolta de la cultura i valors de l'altre, reconeixent-lo com a interlocutor.

Les formes en què concretem els canals de participació des de l'escola es defineixen a partir de la creació d'espais d'intercanvi i debat, de col·laboració i de cooperació, en definitiva, de participar braç a braç en la vida col·lectiva del centre per tal de discutir i compartir el projecte educatiu i vetllar per la qualitat educativa del centre.

Entre d'altres els articulem entorn de:

- Participació de la quotidianitat de l'escola bressol: presència a l'aula, col·laboració en l'organització de propostes, tallers d'arranjament de materials...
- La definició dels canals de comunicació entre les famílies i l'escola: entrades i sortides de l'escola, llibreta diària, correu electrònic i telèfon...

62) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

- L'organització d'espais d'intercanvi entre famílies i escola: entrevistes individuals, reunions de grup...
- L'organització i realització d'espais de reflexió i intercanvi entre famílies i professionals externs: tertúlies, xerrades, tallers...
- Participació i col·laboració en propostes extraordinàries, organitzades des de l'escola o des de les famílies: celebració de festes populars, sortides...
- Participació en el consell escolar com a representants de les famílies pel que fa a la presa de decisions o aprovació de propostes que afecten tota la comunitat.
- Reunions d'àmbit general, relacionades amb el projecte educatiu i/o la gestió del centre, les normes que el regeixen, l'organització d'activitats o la consecució de millores per a la llar i per a la qualitat de l'educació.
- AMPA, o entitat que agrupa els pares i mares de l'escola.

La presència a l'escola

Per tot l'equip, la participació de la quotidianitat de les famílies a l'escola és l'aspecte més rellevant del nostre projecte envers els infants i les famílies.

La presència de les famílies en el nostre dia a dia ens ajuda a créixer paral·lelament. La possibilitat que les famílies puguin ser i estar a l'escola facilita la comunicació i la confiança en les educadores i professionals; però alhora es creen espais d'intercanvi i reflexió sobre tot allò que succeeix al seu voltant.

L'experiència i el saber fer de les famílies permet a l'equip plantejar-se dubtes, i la formació i experiència dels professionals permet cultura de la infància a les famílies.

Quan al maig obrim les portes a aquelles famílies interessades a conèixer l'escola per inscriure el seu fill o filla, hi troben mares i pares que ja en formen part i els expliquen el temps que hi passen i tot allò del que poden gaudir. Al principi es creen dubtes i inquietuds al voltant d'això, però el temps d'acolliment permet engranar la idea.

Ja fa temps que l'equip planteja dubtes i cada curs repensem estratègies, però hi ha quatre idees que conceptualitzen la nostra metodologia envers la participació i relació de les famílies:

1. Totes les famílies participen. Cada una de les famílies de l'escola ha decidit compartir amb l'escola l'educació dels seus fills i filles. Tots els infants de l'escola entren cada matí i surten cada tarda

amb la seva família del seu espai. Totes les famílies es comuniquen amb l'equip durant l'estada a l'escola... Per tant, totes les famílies formen part d'aquest procés.

2. És fonamental que cadascú desenvolupi el seu rol i les seves funcions: família i educadora, respectant el rol i funcions de l'altre. Respectar això és fonamental per crear una bona interacció i comunicació fluïda, generosa...
3. Assolir sentir-se còmode com a professional amb la presència de les famílies, valorant les seves funcions i aportacions.
4. Saber que mares, pares i educadores tenim un mateix objectiu: acompanyar els infants en el seu procés de desenvolupament integral, des del seu benestar.

Amb aquestes idees, l'equip acollim les famílies. Tenim sempre obertes les portes de casa nostra. No hi ha un màxim de temps per ser-hi. Cada família organitza la seva estada en funció de les seves necessitats, inquietuds i possibilitats.

Els nens i nenes distingeixen sense dificultat el rol de cadascú. Reconeixen i diferencien les educadores i les famílies, i les seves funcions i rols. Demanen ajuda i complicitats diferents, i això enforteix relacions entre els infants i les famílies. Els infants se senten més segurs a l'escola quan els pares i mares hi són presents. Observen les relacions que establim professionals i família, i els proporciona benestar quan no hi són.

64) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Els pares, mares, avis, àvies, tiets, cangurs... a poc a poc van trobant el seu lloc i van modificant la seva manera d'estar. Primer focalitzen tota l'energia i atenció en el seu infant, però el temps els ajuda a ampliar la mirada i a poc a poc van formant part de la globalitat.

Des de l'escola només establim quatre pautes perquè les famílies hi siguin:

- Utilitzar el telèfon mòbil en espais diferents d'on siguin els infants.
- Registrar imatges i seqüències a través de la memòria, sense l'ús de càmera de fotografia o vídeo.
- Respectar el so i el silenci dels infants.
- Buscar un espai propi, sense envair l'espai dels infants.
- Gaudir de cada moment. De vegades és millor aturar l'estada amb els nens i nenes si els adults se senten desbordats o inquietos. A l'escola també hi ha espai exclusiu per a adults per compartir altres vivències.

Tot i així, la quotidianitat va determinant el rol de les famílies. Des de l'escola hem anat vivint processos de canvi envers l'establiment de normes per a les famílies. Marcar límits només provoca malestar i incomoditat tant per als pares i mares, com per a l'equip. La possibilitat de modificar la seva manera d'estar amb els infants ve donada a partir de l'intercanvi de reflexions i de l'observació del que passa. Hi ha famílies que et demanen consell per ser-hi, però d'altres que se senten més segures. La nostra funció és observar com cada una es desenvolupa en el seu paper i acompanyar cada família per tal d'enriquir l'estada de tots a l'escola.

Per finalitzar volem destacar els tres aspectes fonamentals que observem que les famílies assoleixen amb la seva presència a l'escola bressol, ja que el nostre aprenentatge, com a professionals, va molt vinculat al respecte i valor que la família té per l'infant:

- Hi ha intercanvi i reflexions envers la criança positiva; i per tant, reben suport per entendre el desenvolupament dels seus fills i filles.
- S'estableixen vincles i vies de comunicació entre les famílies i amb l'equip.
- Es creen espais de participació i col·laboració entre els pares i mares i amb l'escola.

Equip Educatiu de l'EBM La Casa dels Arbres

3.4. L'EDUCACIÓ INFANTIL A L'ESCOLA CANIGÓ

*Molta gent petita, en llocs petits,
fent coses petites, pot canviar el món.*

Proverbi africà

Quan ens van convidar a participar en aquest llibre, vàrem pensar que de bones pràctiques n'existeixen a totes les escoles i ben bé no sabíem per on començar. Després vam anar analitzant quines són aquelles que ens identifiquen més i són les que més endavant us exposarem. Abans, però, intentarem fer una petita pinzellada dels trets més significatius de la nostra escola.

L'escola Canigó és una escola concertada d'una sola línia de 3 a 16 anys, creada per una cooperativa de mestres l'any 1981, amb la il·lusió de construir una escola catalana, petita, propera a les famílies, a la gent, al barri, a l'entorn. On tots els membres que en formessin part (famílies, infants, mestres i personal no docent) se l'estimessin i que compartissin aquest mateix objectiu: la felicitat de l'infant i el seu creixement harmònic.

El punt de partida per contextualitzar els nostres projectes és el concepte que tenim d'infant, de família i de mestra.

L'infant és actiu, capaç, ple d'emocions, sentiments, experiències, espontaneïtat, curiositat i amb moltes ganes d'aprendre. S'expressa amb múltiples llenguatges i viu en relació amb ell mateix, els altres i l'entorn. L'infant és el protagonista del seu propi aprenentatge.

La família és el primer agent socialitzador de l'infant. Cada família té valors, costums i tradicions diverses. L'escola està oberta a acollir-les, escoltar-les i respectar-les, fent-les sentir des del primer moment agents importants en el procés educatiu dels seus fills.

La mestra acompanya l'infant en la creació del seu propi aprenentatge. És una guia que no dona respostes sinó que provoca pre-

66) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

gundes, deixant-li espai perquè s'expressi, respectant i acollint els diferents llenguatges que fa servir.

Aquestes són les pràctiques que volem compartir amb vosaltres: la rotllana, el mètode global de lectura, els racons, "Sortim al carrer: juguem al parc" i juguem a pensar: "El bosc de pensar".

La rotllana

"La conversa com a recurs educatiu"

La conversa és un dels grans puntals de l'aula. La majoria d'activitats dins l'aula s'inicien a partir de la rotllana.

La rotllana és l'escenari on aprenem a vincular-nos i a compartir les petites-grans coses de cada dia que formen part de la vida del grup. S'hi aboquen emocions, s'hi aprenen habilitats, s'hi mostren els progressos, s'hi projecta la creativitat, s'hi comparteixen les descobertes i s'hi fan créixer els aprenentatges dels diferents llenguatges dels infants.

L'entrada a l'aula sempre s'inicia amb una rotllana on ens saludem el bon dia i fem les rutines d'aula (assistència, calendari). Després és un espai obert on els nens poden expressar lliurement qualsevol vivència que vulguin compartir amb el grup.

La rotllana també tanca el dia a l'aula i qualsevol activitat que es vol introduir també es fa a partir de la rotllana. És un espai de significats on la mestra estirà fils, acompanyarà arguments, destacarà preguntes, farà de mediadora en els conflictes que es puguin originar al llarg del dia.

Ens agrada treballar en rotllana perquè tots som iguals, no hi ha primer ni últim, ens podem mirar als ulls, ens podem moure, ens podem mostrar còmodament les coses. La rotllana afavoreix el sentit de pertinença. És una forma de recollida, s'afavoreix la proximitat, l'atenció.

Mètode global de lectura

Convé que el treball dels infants no sigui una simple còpia; és necessari que sigui realment una expressió del seu pensament.

Ovide Decroly

Seguint amb la nostra línia de respectar el ritme de cada nen i afavorir l'aprenentatge significatiu, l'any 1985 vam iniciar l'aprenentatge de la lectura mitjançant el mètode global d'Ovide Decroly, en què el llenguatge viu del nen constitueix la base del material de lectura i els infants marquen el seu ritme d'aprenentatge.

L'escola s'ha mantingut fidel al mètode fins al dia d'avui, tot i entenent que no hi ha cap mètode millor que altre i que cal que el mètode s'adapti a l'infant i no l'infant al mètode.

A parvulari iniciem l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. però no tenim com objectiu final assolir-la, serà durant el cicle inicial quan els infants, cadascú amb el seu ritme, l'aniran adquirint.

Partim de les experiències de la vida quotidiana per aprendre i és així que iniciem la lectura amb frases escollides democràticament a l'aula i que són significatives per al grup, partim de la frase com a unitat global de significat per arribar a la paraula, a la síl·laba i al fonema.

Ens agrada treballar d'aquesta manera per aquests motius:

68) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

- El que llegim sempre parteix de l'observació directa i té un interès motivador per als infants. Vincula la lectura a la vida de l'aula.
- Respecta els ritmes individuals.
- Possibilita la relació de la lectura i del llenguatge amb la seva vida afectiva.
- Potencia la percepció visual, es redueixen les faltes d'ortografia i desapareixen les interferències a l'hora d'ajuntar i separar paraules.
- Afavoreix una major comprensió lectora.

Els racons

Jugar per a un nen és la possibilitat de retallar un trosset de món i manipular-lo, sol o acompanyat d'amics, sabent que on no pot arribar ho pot inventar.

Francesco Tonucci

L'any 1987 l'escola estrena un nou edifici, gran, espaiós, amb nous ambients i moltes possibilitats d'aprofitament; també aquest any participem en els plans de formació de zona de l'Hospitalet i aquestes dues variables ens van motivar a realitzar una visita pedagògica a Reggio Emilia. Allà vam tenir l'oportunitat de conèixer en viu les experiències d'aquelles escoles i aquest fet ens va impulsar a fer canvis en els nostres nous espais.

A Reggio Emilia vam aprendre que l'organització de l'aula, els espais i els materials eren part fonamental dins els processos d'aprenentatge dels infants. Un espai acollidor, organitzat segons uns criteris de funcionalitat i estètics, ofereix diferents propostes de joc i de treball, amb un ampli ventall de possibilitats per fer per part de l'Infant. I així va ser com vam començar a donar vida a aquelles noves aules, organitzant-les per espais i tenint cura en tot moment del lloc on havia d'anar cada element i material; així va ser com vam introduir els racons en la nostra pràctica diària.

Els racons estan distribuïts dins la mateixa aula i són els següents: caseta, metge, titelles, botiga, disfresses, cotxes, construccions, biblioteca, jocs, mans i ordinador.

A P3 i a P4 dediquem dues hores al dia durant 4 dies a la setmana a fer racons, i a P5 hi dediquem les mateixes hores però durant 3 dies.

Els nens i nenes són els que trien lliurement el racó on volen anar, a cada racó hi ha una ràtio que cal respectar en tot moment i que acostuma a ser de 2 a 5 infants per racó.

Els racons es constitueixen com a espais per promoure el desenvolupament maduratiu de l'Infant i és mitjançant el joc onells poden actuar, observar, experimentar, construir, inventar, imaginar, compartir, relacionar-se, emocionar-se.

El joc és el millor mitjà educatiu per afavorir l'aprenentatge, allò que l'Infant aprèn a través del joc es transfereix a altres conductes.

Les mestres fem atenció, mirem i escoltem com va el procés i el desenvolupament de la sessió. Fem de guies, organitzadores i de mediadores, però són els infants qui mitjançant el joc construeixen el seu propi aprenentatge.

Al finalitzar la sessió fem una petita posada en comú a la rotllana on compartim les nostres experiències.

70) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

“Sortim al carrer, juguem al parc”

La vida a l'aula s'interromp cada divendres, trenquem el ritme del dia a dia i marxem tot el parvulari al parc públic pròxim a l'escola. Els grups de P4 i P5 hi anem des de l'inici del curs i el grup de P3 acostuma a anar-hi cap al mes de novembre/desembre. Aquesta activitat no és exclusiva de parvulari, durant tota la primària també la seguim fent.

Substituïm l'estona d'esbarjo diari al pati per una estona més llarga al parc. La durada d'aquesta activitat acostuma a ser de 90 minuts.

Els infants i les mestres esperem amb il·lusió aquest moment que ens permet seguir interactuant tots plegats amb la llibertat de moviments que ens suposa el joc al carrer.

Anar al parc ens aporta moltes experiències enriquidores:

- Aprenem a circular pel carrer atents, respectant els senyals de trànsit, les normes per circular els vianants... Aquesta activitat ens permet treballar l'educació vial amb molta naturalitat.
- Descubrim l'entorn, el barri, els serveis. El fet d'anar-hi cada setmana ens permet conèixer diferents situacions quotidianes: la carter que passa amb el seu correu, l'avi amb croses que surt a passejar i ens saluda, la mare amb el cotxet, el jardiner que té cura de les plantes del parc i ens dóna consells...
- Ens permet observar els canvis a la natura, el cicle dels arbres, les plantes, el fred, la calor..
- A l'aula treballem el reciclatge de materials i és la sortida setmanal al parc la que ens permet reciclar directament al contenidor públic els materials acumulats durant la setmana.
- El joc al parc aporta —dins d'unes pautes establertes— autonomia de moviment, explorar lliurement, tenir aventures, trepitjar les pedres, la sorra, fer forats per descobrir o amagar tresors, jugar amb les fulles..., ens permet jugar en llibertat.

Juguem a pensar: "El bosc de pensar"

El bosc de pensar és una activitat inclosa dins el projecte filosofia 3-18 que l'escola engegà fa tres cursos amb l'objectiu d'aturar les rutines diàries i dedicar un temps a reflexionar, pensar, escoltar, dialogar, sense cap tipus de pressa i amb l'únic objectiu de treballar les habilitats de pensament.

A parvulari hi dediquem una sessió setmanal d'una hora amb mig grup, i el nom té a veure amb la contextualització que fem a l'inici de curs, ja que cada grup crea un petit bosc -tipus mural- on cada in-

72) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

fant s'identificarà amb algun element del bosc i entre tots escollirem unes normes que haurem de respectar durant totes les sessions.

Cada sessió s'inicia amb tots els nens i les nenes reunits al voltant d'una taula presidida per una espelma –tipus led– i una música que conviden a la calma i a començar l'activitat. Un cop asseguts, fem una petita relaxació i ens deixem anar per les propostes, que en aquest cas presentarà la mestra; poden ser des d'una obra d'art, una frase, un dibuix o uns materials diversos i serà a partir d'aquest moment que els infants començaran a dialogar entre ells.

Acabem la sessió amb un massatge que ens fa un dels companys i fem una petita autoavaluació de la activitat (m'ha agradat, no m'ha agradat, estic content, m'he sorprès...).

Amb aquesta activitat fomentem un diàleg obert entre els infants afavorint la llibertat d'expressió; enfortim la capacitat reflexiva; ajudem els infants a pensar d'una manera crítica i raonada; i contribuïm al creixement personal i interpersonal (emocions, interessos, actituds).

El paper de la mestra en aquesta activitat és simplement de moderadora, afavoridora d'un clima de tranquil·litat i relaxació, amb respecte i reconeixement vers les intervencions dels infants.

Totes aquestes pràctiques que us hem exposat formen el dia a dia de la nostra aula i ens ajuden a fer que sentim la nostra escola com una escola plena de vida.

Per finalitzar, voldríem agrair a les persones que ens han permès escriure aquestes línies i a tots els alumnes de la nostra escola i a les seves famílies, sense les quals la nostra tasca no seria possible.

ESCOLA CANIGÓ

3.5. MERCAT SOLIDARI

EBM LA CASA DEL MOLÍ

*Ser escola verda significa
poder ser una escola sostenible*

L'escola bressol municipal la Casa del Molí es va inaugurar el 19 de gener de 2007. Està ubicada al carrer Amapoles 41, al barri de Pubilla Cases–Can Serra. **Els barris de Can Serra i de Pubilla Cases** se situen al nord-oest de la ciutat. Tenen una superfície de 0,29 km² i 0,62 km², respectivament. Urbanísticament són barris crescuts durant les dècades dels seixanta i els setanta, amb una densitat de població força superior a la mitjana de la ciutat.

L'EBM la Casa del Molí forma part de la xarxa municipal d'escoles bressol municipals de l'Hospitalet i se centra a proporcionar els mitjans, les experiències i les condicions que garanteixin un bon procés de desenvolupament integral de l'infant, és a dir, el desenvolupament de tots els seus potencials, habilitats i destreses físiques, intel·lectuals socials afectives, estètiques, de comunicació, expressió, llenguatge..., perquè vagi construint la pròpia autonomia, personalitat i identitat de valors, i també la seva imatge del món i la interiorització afectiva de les relacions amb ell mateix i amb els objectes i persones que l'envolten. Els aprenentatges dels infants parteixen d'un clima essencialment lúdic i actiu, per mitjà del joc, que esdevé l'instrument i el canal fonamental que facilita l'assimilació de nous continguts. L'objectiu principal de la Casa del Molí és el benestar i el desenvolupament saludable i feliç dels infants per sobre de qualsevol altra consideració.

Els infants es distribueixen, seguint unes franges d'edat específiques, en 9 grups. La composició dels grups pot variar segons la demanda.

L'estructura actual de l'escola és:

- 1 grup de 0 a 1 any 8 infants per grup
 - 4 grups d'1 a 2 anys 13 infants per grup
 - 4 grups de 2 a 3 anys 20 infants per grup
- Total: 140 places.

76) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

El curs 2010-2011 ens vam plantejar la importància i la necessitat de formar part del projecte d'escoles verdes a Catalunya.

El programa Escoles Verdes sorgeix com un compromís per donar suport a tots els centres educatius de Catalunya que volen innovar, incloure, avançar, sistematitzar i organitzar accions educatives que tinguin la finalitat d'afrontar, des de l'educació, els nous reptes i valors de la sostenibilitat.

I, per tant, es plantegen tres grans objectius:

- Ajudar els centres a incorporar els valors de l'educació per a la sostenibilitat en tots els àmbits de la vida del centre (currículum, gestió, relacions amb l'entorn, etc.).
- Promoure la participació i la implicació activa de la comunitat educativa en la millora de l'entorn.
- Afavorir l'intercanvi entre els centres que comparteixen uns mateixos objectius, tot fent xarxa.

Les Escoles Verdes són un projecte dels Departaments de Medi Ambient i Educació en el qual s'integren aquelles escoles que han elaborat un Pla i unes accions per afavorir una bona actitud davant el medi ambient.

La nostra escola sempre ha treballat diferents aspectes mediambientals per tal d'afavorir una actitud responsable i respectuosa amb el medi natural i el nostre entorn.

Vam iniciar-nos en la primera formació bàsica al poble de Sant Esteve Sesrovires, a l'escola bressol La Ginesta.

Tot i constituir un programa extens i acurat, sent una reflexió sobre la sostenibilitat, va representar per a la nostra escola una molt bona introducció, obtinguda a través de dinàmiques enriquidores i del treball.

Hem pogut reflexionar sobre el fet que ser escola verda no és un canvi radical, és un procés responsable, real i progressiu. No significa només un sol aspecte sinó que engloba tot aquell gest sos-

tenible de cara al medi ambient, a les persones i a la pròpia escola. Ser escola verda significa poder ser una escola sostenible.

En un món tan castigat, en un planeta tan mal ferit, és quasi una necessitat bàsica plantejar-nos que les coses no van bé. Quin món els espera, als nostres infants? Què estem ensenyant als nostres petits si convivim en una societat poc respectuosa, inconscient i contaminant? Potser no estem a temps de salvar-ho tot; potser ja estan perduts molts boscos primaris, potser l'escalfament terrestre ja no es pot aturar, potser els mars i els oceans continuaran malalts crònicament..., però almenys podem frenar aquest procés letal i autodestructiu, reduir-lo, canviar petites coses, fer que puguem respirar l'aire una mica més net, però, sobretot, transmetre als nostres infants la importància vital de respectar el món on viuen perquè sense planeta no només desapareixeran les plantes i els animals: desapareixerem nosaltres mateixos.

Durant aquesta formació vam descobrir, sense haver-nos-ho qüestionat primerament, que ja portàvem un rodatge significatiu i vam decidir incorporar una sèrie d'accions per ser escola verda:

- ✓ Estalvi energètic
- ✓ Utilització racional de paper ecològic
- ✓ Recollida d'aigua de la pluja
- ✓ Recollida selectiva de:
 - Matèria orgànica
 - Paper
 - Plàstics
 - Tònens i cartutxos d'impresora
 - Oli usat
- ✓ Acostament al món natural per als infants de l'escola, mitjançant:
 - L'hort escolar
 - Estació de compostatge
 - Racons naturals a l'estança, les sales i potenciar el jardí
- ✓ Foment de l'educació per a la salut i les dietes saludables:
 - Consum de fruita natural
 - Control per una dietista del menú escolar
- ✓ Difusió de les activitats relacionades amb el medi ambient

78) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

- ✓ Mercats solidaris
- ✓ Formació continuada per a l'equip
- ✓ Col·laboració amb l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat

Després d'un treball de diagnòstic mediambiental del centre i una anàlisi de la realitat, es va constituir un Comitè Ambiental que s'encarrega cada curs de dissenyar les activitats per al curs i d'elaborar el Pla d'Actuació del Centre.

Al curs 2011-2012 ens van concedir el Distintiu d'Escola Verda. Això ens compromet a continuar treballant tots els objectius del PAC i establir nous camps d'actuació per tal que aquest eix transversal sigui un dels principis educatius bàsics de la nostra escola. L'any 2012, amb l'impacte de la crisi econòmica, s'agreugen les situacions desafavorides de les famílies del nostre centre i detectem que sovint els infants i les famílies no poden comprar roba adequada a la temporada.

Ens plantejem quina acció podem dur a terme des de l'escola per donar resposta a aquesta necessitat i sorgeix la idea de fer mercats solidaris.

Enviam una circular a les famílies on expliquem què és un mercat solidari i que consisteix a portar tot allò que ja no necessitin o no saben on posar-ho però que encara es pot utilitzar, com per exemple la roba dels fills o filles que ha quedat petita, joguines en les quals ja no tenen interès, contes i d'altres objectes infantils i per a adults.

No cal aportar res per endur-se'n alguna cosa, ja que el nostre propòsit és tenir cura i allargar la vida d'aquests objectes per col·laborar amb el planeta, evitant el consumisme massiu i la producció innecessària de milers de productes que potser no caldria renovar.

En aquest mercat solidari les famílies i els seus fills i filles són els protagonistes absoluts, ja que des de l'escola volem fomentar la participació d'ambdues parts per a un objectiu comú: l'educació dels valors.

Objectius

- Evitar l'impacte ambiental del residus sòlids originats en fabricar els teixits amb què s'elabora la roba.
- Posar en pràctica la realitat de les tres "R": reduir, reutilitzar i reciclar, reduint la quantitat ingent d'escombraries generada en llençar la roba.
- Dur a terme una alternativa solidària alhora que respectuosa amb el medi ambient
- Reduir la despesa de les famílies en materials com ara roba, calçat, material infantil i joguines.
- Crear un espai per a les famílies on compartir i participar.
- Proporcionar un model als infants i les seves famílies d'acció solidària.

Organització

Durant dues setmanes s'emmagatzema tot el material que han portat les famílies i un dia abans es prepara plegant-lo i classificant-lo per talles, amb la col·laboració de famílies voluntàries.

Les famílies el mateix dia vénen abans a l'escola per ajudar en el muntatge de taules i preparar el material, tot exposant-ho per fer-ho visible.

A les 16 h. s'obre el mercat. Tothom pot accedir al jardí i emportar-se tot allò que consideri que li és necessari.

80) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

L'excident s'embossa i es prepara per a la recollida per part de l'ONG Global-humanitària que ho recull a l'endemà.

Si es detecta alguna necessitat que no ha pogut ser satisfeta, es fa la demanda a Global-humanitària d'aquest material.

Cada any ha augmentat la participació, tant en l'aportació com en la recollida de material, així com en la implicació de les famílies per a la seva organització.

S'han creat petites "xarxes" independents entre famílies que ja es coneixen i que s'intercanvien els materials, que traspasa en el temps fins després de la permanència dels infants a l'ebm La Casa del Molí, i que crea amistats dintre i fora de l'escola.

La perspectiva de futur és continuar fent aquest mercat, adaptant-nos a les demandes i establint xarxes solidàries.

Procedirem a fer aquelles modificacions necessàries per a la millora del procés que anem observant.

Equip Educatiu de l'EBM La Casa del Molí.

3.6. LA PSICOMOTRICITAT LLAR D'INFANTS EL PASSEIG

*El dia que toca sala és un moment màgic,
el dia que toca psico s'aixequen contents
i el camí a l'escola es més lleuger.*

El Passeig és una Llar pública del Departament d'Ensenyament que va ser inaugurada el curs 1982-83 al barri de Bellvitge, situada al sud de l'Hospitalet, al carrer França 61-69. La creació del centre va ser iniciativa de la Generalitat de Catalunya, fent-se ressò de la reivindicació per part del barri; en aquell moment van obrir cinc noves llars d'infants i entre elles hi havia El Passeig.

El personal de la llar d'infants El Passeig, en el moment de la inauguració, provenia en gran part de la Guarderia Infantil Tintín, que a través de la reivindicació de l'equip i d'un concurs d'oposició van aconseguir mantenir el lloc de treball. Aquest equip partia de 12 anys d'experiència autogestionada, la qual cosa va donar impuls a la nova llar i també s'hi van incorporar nombrosos infants de l'antiga llar. Tot això es va aconseguir gràcies de la participació de les famílies, del barri, de les seves entitats i de la lluita de la ciutadania, així com de les negociacions amb l'Ajuntament i la Generalitat.

Amb el pas del temps van anar marxant part de les persones que havien arribat a l'escola des de la Tintín i vam entrar altres educadores i també una nova direcció del Centre; així, de mica en mica es va anar configurant un nou equip.

El Passeig sempre ha estat pioner en la iniciació o posada en marxa de projectes amb un esperit de recerca i de renovació pedagògica. Alguns d'aquests projectes han estat:

- L'adaptació
- La integració de famílies a l'escola
- El joc espontani com a element vital: panera, joc descoberta
- La integració de la diversitat
- El català a l'escola

82) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

- La natura
- El joc motriu i la psicomotricitat

De tots els projectes que hem endegat a la llar, volem donar a conèixer el que fa referència a la pràctica psicomotriu, un projecte que vam iniciar fa molt de temps i que encara continua vigent, gràcies a la formació i reflexió continuada que ens permet continuar avançant.

La línia de psicomotricitat de la qual partim és la d'en Bernard Aucouturier.

La Pràctica Psicomotriu Aucouturier ens va atrapar per la mirada respectuosa que té envers l'infant, ell és al centre del dispositiu.

La Psicomotricidad es una invitación a comprender todo lo que expresa el niño de sí mismo por la vía motriz, una invitación a comprender el sentido de sus conductas

Bernard Aucouturier (2014)

En la PPA (Pràctica Psicomotriu Aucouturier), tenim en compte la globalitat en què està immers l'infant entre zero i vuit anys; per aquest motiu, a la sala l'infant pot elaborar aspectes tan vitals com el procés de construcció de la seva identitat, les seves emocions, la seva motricitat, i és a partir de la necessitat de moure's, del desig d'explorar i d'experimentar, que arribarà a desenvolupar la construcció del seu pensament i de la seva cognició.

El nostre objectiu és que l'infant, a través de l'organització que fem de l'espai, del material, del temps de l'activitat, trobi les eines per créixer, per relacionar-se, per comunicar-se i crear.

El nostre acompanyament és a partir del joc espontani, en el qual l'infant és el protagonista.

EL Projecte de Psicomotricitat a la Llar d'infants El Passeig

El curs 91-92 neix el projecte de psicomotricitat al Passeig, arran de la formació de dues persones de l'equip que van incorporar-se a

la Llar: el curs 1988-89, la Carme López i el 90-91, la Sara Manchado; totes dues formades a l'Escola d'Expressió i Psicomotricitat Carme Aymerich, escola que va estar vinculada a l'Ajuntament de Barcelona; en l'actualitat la formació en Psicomotricitat es realitza a l'AEC (Associació per l'expressió i la comunicació).

El projecte de Psicomotricitat va anar evolucionant a través de l'observació, la reflexió, l'anàlisi i els consegüents canvis que aporten els anys d'experiència i les inquietuds que també emergien com a equip.

Al llarg dels 7 primers anys vam iniciar l'activitat dues psicomotricistes, que ens encarregaríem de portar les sessions de tots els grups del Passeig. En les sessions també comptàvem amb la presència de la tutora de cada grup, la qual observava el joc a la sala o bé gravava la sessió. A mesura que creixia el projecte, augmentava també l'interès de l'equip per formar-se amb l'objectiu de poder portar cada educadora la sessió del seu grup.

En un segon moment del projecte, va gestar-se la demanda de formació de l'equip, que van fer en dos temps durant dos cursos consecutius. Aquest assessorament el van fer la Sara i la Carme. Durant aquest temps, una de les psicomotricistes va acompanyar les sessions amb l'educadora de cada grup i l'altra va passar a l'aula.

Per nosaltres, l'equip de la Llar, després de tot aquest temps participant en les sessions, observant i reflexionant com era el joc a la sala, les respostes que tenien les psicomotricistes davant de diferents situacions, de com organitzaven l'espai i el temps..., va arribar l'hora, un cop assolida la confiança i la seguretat, d'atrevir-nos a fer que cada grup fos portat per cada tutora com la responsable de dinamitzar la sessió, comptant sempre amb el suport i l'assessorament de la Carme i la Sara.

En un tercer moment ens vam constituir com a escola de Pràctiques de Psicomotricitat, en el cicle 0-3. Els alumnes que inicien les pràctiques al centre provenen de la UAB, la UB i de l'AEC.

El dispositiu de pràctiques passa per dos moments, l'acompanyament de l'infant a la sala i l'observació del joc amb l'anàlisi posterior de la sessió.

84) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

D'uns anys ençà, les sessions es plantegen amb els mateixos criteris i una estructura que a continuació detallem.

Acompanyant els infants en un espai de seguretat i plaer

La psicomotricitat és una activitat basada en el plaer d'actuar, de moure's, d'expressar els desitjos, de relacionar-se i comunicar-se amb els altres, partint de la llibertat i espontaneïtat dels infants.

La psicomotricista està al costat de l'infant donant-li seguretat, suport, reconeixement, ànims i felicitant-lo en les seves conquestes. També és qui organitza l'espai, dóna pautes, observa i ajusta les seves intervencions a les necessitats dels infants.

En un espai privilegiat que ajuda a créixer

A la sala de psicomotricitat, l'infant juga lliurement, s'expressa, es relaciona, es comunica, explora, prova, conquereix, aconsegueix noves fites... i de mica en mica arriba a ser conscient del propi cos, de les seves possibilitats i dels propis límits.

Partim d'una organització dels espais i materials, de l'estructura de la sessió i de l'acompanyament que fa l'adult com a suport de la seva evolució.

Els més petits realitzen l'activitat en la seva estança, on se senten més segurs. Igualment els grups d'un a dos anys ho fan al seu espai habitual, incorporant a l'estança el material, perquè el vagin explorant i a partir del segon trimestre van a fer l'activitat a la sala de psicomotricitat.

Amb uns materials contrastats, organitzats i pensats per...

A la sala hi ha dos tipus de materials, tous i durs. Aquest materials s'organitzen en funció de l'edat, el moment evolutiu i les necessitats dels infants.

El material tou: matalassos de diferents dimensions i espessors, coixins, rampes, escales, cilindres, túnels, barquetes, peces d'escuma de diferents formes geomètriques i mides.

El material dur: castell, espatllera, estructura de fusta, banc d'equilibri, el terra.

Altres materials d'ús més concret com: ninos de peluix, pilotes, cordes, roba, gronxador...

Amb una roba còmoda i flexible que...

Els permeti poder moure's amb llibertat i així afavorir tota mena d'accions motrius.

També mitjons antilliscants, per poder adonar-se de l'espai i controlar els diferents moviments, evitar possibles cops de peu i també protegir els materials.

Abans de començar l'activitat ens preparem

En el grup de nadons, els posem els mitjons explicant-los què fem i avançant-los amb la paraula l'activitat que faran a continuació.

En el grup d'un a dos anys, a més a més els demanem la col·laboració en la mesura de les seves possibilitats. I també expliquem què farem a continuació.

En el grup de dos a tres anys, la demanda de col·laboració és més gran, busca a la cistella els seus mitjons, desa les sabates al seu lloc i també anticipem amb la paraula l'activitat que es desenvoluparà.

L'activitat s'organitza en diferents moments.

Segons el moment evolutiu ens trobem amb variants dins de l'esquema de la sessió:

1. Moment d'entrada. En el grup de nadons, la situació passa per convidar-los a participar en l'activitat que farem a la classe, que prèviament hem condicionat.

En el grup d'un a dos anys, mentre es fa a la classe, passen a l'espai habilitat i quan ho fem a la sala, anem cap allà amb cert ordre, seiem al banc per prendre consciència de l'activitat que anem a iniciar.

En el grup de dos a tres anys, acostumem a baixar a la sala fent un tren i amb cert ordre, ja que han de baixar escales per arribar a la sala, seiem al banc, saludem a cada infant i parlem d'aquells infants que s'han quedat a casa, d'aquesta manera arriben a sentir-se part d'un grup.

A continuació recordem una sèrie de pautes com:

- A la sala venim a jugar i a passar-ho bé
- Heu de procurar de no fer-vos mal ni molestar els companys
- Demanar ajuda sempre que la necessiteu

A continuació accedeixen a l'espai de joc motor.

2. Espai de moviment, on l'infant pren consciència del seu cos, a través de la pròpia acció.

Aquest és segon moment més important de la sessió i el que més temps necessita.

Grup de zero a un any

Grup d'un a dos anys

Grup de dos a tres anys

***Espai del joc simbòlic.** A partir dels dos anys i mig o tres, els infants acostumen també a iniciar el joc simbòlic fruit de l'exploració que els duu a pensar en una representació concreta, com per exemple l'infant que puja a les estructures de fusta i al cap d'una estona li dóna un altre sentit, ara és una casa.

***Espai de representació,** per als més grans hi ha un espai on podem fer construccions amb fustes o fer un dibuix a la pissarra o en un full gran amb ceres, expressant així les seves vivències.

3. Moment de sortida. En el grup de nadons i en el d'un a dos anys, ens situem en grup i cantem la cançó dels cargols o dels títelles per donar per acabada la sessió.

En els grups de dos a tres anys, parlem del que ha passat durant la sessió, fent un exercici i/o cantem una cançó.

Per acabar volem ressaltar com de gratificant ha estat al llarg del temps l'experiència de fer la psicomotricitat amb infants del primer cicle d'educació infantil.

Ha estat un camí difícil en el inici, estàvem segures d'allò que volíem fer, però era important la manera de fer arribar el missatge. La primera cosa que havíem de fer va ser la d'explicar a les nostres companyes la importància que té la psicomotricitat en les primeres edats, transmetre una metodologia i organitzar una temporització amb un calendari per poder gaudir de l'activitat tots els grups de l'escola; ho vam planificar en un dia a la setmana, vam insistir en la importància que tenia fer-la sistemàticament i per últim buscar i confeccionar els materials que necessitàvem per portar a terme l'activitat.

Els primers temps van ser de reflexions i de debatre tot l'equip de la llar, l'espai fins llavors havia tingut la funció de sala multiusos, utilitzada per a activitats puntuals i com a espai d'esbarjo els dies de pluja.

De mica en mica vam arribar a un acord i vam començar a transformar i preparar l'espai, els materials i a organitzar els grups i les sessions.

En aquests primers anys vam aprendre molt; miràvem l'organització de l'espai, la seguretat, les nostres intervencions, la resposta dels infants, el rol que cada una de nosaltres portàvem dins la sessió (cada sessió la portava una o l'altra psicomotricista); les sessions les enregistràvem per després analitzar-les i supervisar les nostres actuacions.

Paral·lelament vam entrar a formar part d'un grup de treball i recerca on fèiem supervisió, que es va crear a l'Hospitalet amb totes les escoles que, com nosaltres, feien psicomotricitat. Aquest grup el coordinava Katty Homar, cofundadora amb Josep Rota de la Psicomotricitat Aucouturier a l'Escola d'Expressió Carme Aymerich de Barcelona.

En la formació permanent i la supervisió vam poder abordar les primeres reflexions i canvis en el nostre treball.

- En el grup dels més petits de l'escola, de zero a un any, vam veure la necessitat de fer l'activitat a la pròpia estança habitual.
- En els grups d'un a dos anys, els caminants, fer-la durant el primer trimestre també al seu espai habitual i a partir del segon trimestre anar a la sala.
- Amb els grans començarien les sessions un cop acabat el període d'adaptació.

Altres qüestions que vam reflexionar a partir de la pràctica van ser com organitzar millor els espais, l'estructura i el temps de sessió per ajustar-los a les necessitats de cada grup d'edat.

Per acabar volem compartir la importància que té per als infants d'aquestes edats poder gaudir d'una sala de psicomotricitat, un espai on es garanteixi la seguretat per fer allò que més els agrada, moure's, expressar les seves emocions, gaudir del propi cos, sentir com aconsegueixen de mica en mica noves fites, adonar-se de les seves incipients habilitats i el seu domini corporal.

La sala és un espai privilegiat on ajudem els infants a créixer, on acompanyem també les angoixes pròpies del moment evolutiu en

què es troben, un moment que passa per la construcció de la seva pròpia identitat, de fer-se gran, de les novetats i canvis que implica així com també de l'elaboració del procés de separació.

Tot això implica una organització i unes propostes dels materials adequades; també tenir molt present el procés evolutiu a nivell motor per on passen els petits, des de la descoberta del propi cos, del seu incipient moviment, del procés postural, de la conquesta de l'espai arrossegant-se, gatejant fins a conquerir la verticalitat i la marxa.

Gradualment va adquirint habilitats, coordinació, força..., fins aconseguir el domini del propi cos.

Totes aquestes maneres tan interessants d'acompanyar s'han de tenir en compte a l'hora d'organitzar i assegurar l'espai, perquè així l'infant pugui arribar a sentir plaer des del seu propi moviment i la pròpia acció.

Cal tenir present:

- Ajustar l'espai al moment evolutiu del grup.
- Proposar un espai segur i alhora que presenti diferents graus de dificultat assumibles.
- Un adult que acompanyi i reconegui l'acció de l'infant, que doni seguretat amb la seva presència, que estableixi amb claredat les normes de la sala i que respecti el joc espontani de l'infant.

És a través del joc espontani que l'infant podrà fer aquest recorregut i podrà arribar a construir una bona imatge d'ell mateix.

Hem volgut compartit una part de la nostra experiència i el nostre recorregut en la pràctica psicomotriu; només ens cal afegir que el dia que toca sala, és un moment màgic, el dia que toca psico s'aixequen contents i el camí a l'escola és més lleuger.

Gràcies als meus formadors per acompanyar-me amb les aportacions dels seus sabers i per encendre la meva passió per la psico.
A Katty, Josep, Iolanda, Anna, José Àngel, Montse, Marta, Pi i Sara.

Aquest article està dedicat a les nostres companyes: Mercè, Isabel, Teresa, Montse, Rosi, Àngela, Conxi, Isi, Silvia, Sandra, Núria, Cristina..., a Sara, sense ella no hauria estat possible. I a totes les persones que heu arribat més tard, també formeu part de aquesta experiència.

Anna Closas Martín: És mestra d'educació Infantil i educadora de la Llar d'infants El Passeig.

Carme López García: És mestra d'educació Infantil i Psicomotricista; educadora de la Llar d'infants El Passeig; formadora de psicomotricistes d'equip AEC i membre del grup de Recerca d'Educació Psicomotriu de la UAB.

BIBLIOGRAFIA

ARNAIZ, P.; RABADÀN, M.; VIVES, I. (2001). *La Psicomotricitat en la escuela*. Málaga: Aljibe.

AUCOUTIRIER, B. (2004). *Los fantasmas de acción y la práctica psicomotriz*. Barcelona: Graó.

ROTA, J. (2015). *La Intervención psicomotriz: de la práctica al concepto*. Barcelona: Octaedro.

PIKLER, E. (1985). *Moverse en libertad: desarrollo de la psicomotricidad global*. Madrid: Narcea.

RUIZ DE VELASCO, A.; ABAD, J. (2011). *El juego simbólico*. Barcelona: Graó.

3.7. L'ESPai FAMILIAR LLAÇOS CLUB INFANTIL JUVENIL SANFELIU-SANT ILDEFONS

Les famílies esdevenen el motor del projecte.

*Volem garantir els drets i oportunitats dels més petits
ahora que volem caminar al costat de les famílies,
convidant-les a sentir-se acompanyades en el seu projecte de vida.*

Una mica d'història

“Llaços” és un projecte d'intervenció integral a la petita infància que neix l'any 2013. És un projecte encara molt jove però que, des dels seus inicis, ha donat uns resultats molt satisfactoris, posant de manifest la necessitat d'articular projectes per a la petita infància amb un clar vessant educatiu, social i comunitari.

“Llaços” neix d'una iniciativa del Club Infantil Juvenil Sanfeliu–Sant Ildefons. L'entitat, amb caràcter socioeducatiu i 40 anys d'història, té com a missió educar en valors infants, joves i famílies en el seu temps lliure, esdevenint un espai de formació i participació comunitària amb voluntat de transformació i inclusió social.

L'any 1995 l'entitat es trasllada a un nou equipament que els permet gestionar el programa “Jugar i Llegir” de la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària. Durant més de 15 anys, el programa funciona amb molts èxits i amb un nivell d'intervenció alt, i disposa d'un equipament ideal per fer les activitats. Des de l'entitat es comencen a detectar altres necessitats i demandes que les característiques del programa no permeten atendre: poder atendre infants més petits de 4 anys, oferir l'espai i una programació lúdica per a les escoles del nostre entorn...

Aquestes reflexions ens porten a sol·licitar la cessió de l'espai i l'equipament per poder dur a terme altres projectes més d'acord amb les necessitats actuals. Fruit de les gestions, el bagatge, l'experiència i les reflexions realitzades en el seu moment, neix “Llaços”.

L'espai familiar **Llaços** és el projecte que avui us presentem en aquest llibre i que neix de la voluntat de l'entitat d'intervenir en el territori i diversificar la seva acció socioeducativa des de l'acció comunitària i la igualtat d'oportunitats. L'espai familiar ens ha permès ampliar la intervenció donant resposta a les necessitats dels més petits i a les seves famílies.

Definició

L'espai familiar ofereix un espai de trobada entre famílies i els seus fills o filles de 0 a 3 anys, que fomenta la parentalitat positiva des de la prevenció i la capacitació, acompanyant-les en el seu creixement de ser educands. L'espai familiar té un doble objectiu:

Per una banda, enfortir el vincle entre la família i el fill o filla mitjançant una pedagogia no directiva, establint una metodologia activa i participativa entre tot el grup. Per una altra, prevenir situacions de vulnerabilitat en els nuclis familiars atenent les necessitats detectades i construint conjuntament eines que garanteixin un desenvolupament integral de l'infant i que millorin la vida de les persones. Les famílies esdevenen el motor del projecte. L'espai familiar idea racons educatius i formatius que permeten treballar els diferents aspectes de la criança del fill o filla amb la intencionalitat de connectar les necessitats de l'infant amb les de la família. Les relacions que s'estableixen entre les famílies són clau per incidir en aquestes necessitats. Llaços contempla alhora que un equip educatiu sigui l'enllaç que construeixi aquestes relacions des de l'orientació, el suport i l'escolta activa.

El paper de l'educador/a

L'espai familiar Llaços compta amb un equip educatiu que és responsable de crear un ambient que facilita relacions d'ajuda mútua i escolta activa. Els educadors i educadores esdevenen un element més de participació, acompanyant les famílies i els infants en els seus processos de desenvolupament des del respecte i la proximitat. Els professionals faciliten les eines a les famílies per tal d'apoderar-les, treballant la seva responsabilitat de ser pares i mares, incidint en la importància d'enfortir les seves capacitats parentals

com un factor clau per al creixement integral dels seus fills. És important que les famílies entenguin que els professionals són un element d'unió i que l'espai familiar no té com a objectiu formar les famílies amb una metodologia tancada i rígida. Tot al contrari, els educadors i educadores referents del servei garanteixen que l'espai sigui obert i flexible a tothom, construint un projecte que s'adapta a les necessitats del grup. Així, el rol del professional és d'assessor, orientador i acompanyant.

És important que els professionals siguin bons observadors per tal d'actuar. L'equip té una bona capacitat de detectar les necessitats entre les famílies i els infants, i defineix la seva intervenció amb cura de no ser instructors, sinó un suport per a les famílies que els ajuda a assolir una actitud empàtica davant les interaccions que es produeixen en el servei: entre les famílies, entre els infants, entre la família i l'infant, entre els professionals i les famílies...

La seva formació està lligada a l'àmbit educatiu i social (Educació social, Educació infantil, Psicologia, Pedagogia...). Valorem que és important que la seva formació prevegi el domini de tots aquells coneixements relacionats amb l'etapa evolutiva de 0 a 3 anys, però és de gran importància que la persona o persones referents de l'espai tinguin bagatge en treball amb famílies, mediació i resolució de conflictes, educació emocional..., apostant per una formació continuada en els temes referits.

Eixos d'intervenció

El projecte preveu un treball individual amb cada família, alhora que estableix que el mateix grup promogui el creixement personal de cada nucli familiar. Treballem així, des de tres eixos d'intervenció: l'individual, el grupal i el comunitari.

LA FAMÍLIA

Un dels aspectes clau que inspiren la intervenció socioeducativa de Llaços és la individualitat de cada persona. El tractament que es fa amb cada família és diferent i parteix de les seves necessitats i expectatives. L'atenció a l'infant i la família estableix un itinerari individualitzat que es crea a partir de les necessitats i allò que es vol assolir.

Davant d'un concepte de família canviant que inclou diferents models familiars, l'espai familiar garanteix que altres models, diferents del tradicional, assegurin la maternitat i la paternitat amb la cobertura de les seves funcions d'educació, protecció i afecte. Cal que la mirada creada amb cada família es construeixi des de l'acompanyament i amb l'aprenentatge que les dificultats poden ser oportunitats per millorar.

L'educador referent de l'espai disposa d'espais d'atencions individualitzades on tractar amb confidencialitat aspectes de la família i

l'infant. A més, disposem del servei de teràpia familiar que complementa el tractament familiar sistèmic en aquells casos que valorem que ho necessiten.

EL GRUP

Tal com hem comentat, un dels aspectes que caracteritza i diferencia el servei d'altres que també atenen la petita infància és el paper que hi juga el grup.

L'espai familiar contempla el grup com un factor de cohesió social. Les famílies tenen l'oportunitat de compartir les seves experiències, inquietuds i pors davant el repte de ser pares i mares. Alhora, els infants es troben amb d'altres i junts experimenten l'aventura de créixer i descobrir la màgia del joc i l'aprenentatge. Aquesta conjunció és vital per desenvolupar el projecte, ja que és a partir de la convivència com el projecte evoluciona.

Llaços facilita per una banda espais de conversa i reflexió sobre qüestions de la criança. Aquests moments són molt enriquidors per a les famílies, que interactuen a partir de la seva pròpia experiència i se senten escoltades i valorades. En cap moment, per això, els models educatius es tracten amb judicis de valor o crítiques. En el nostre espai és molt important el paper de l'educador, que dinamitza l'espai des de la construcció de maneres de fer, trobant estratègies perquè les famílies aprenguin les unes de les altres.

Per altra banda, el grup interactua a través del joc. L'espai compta amb diferents recursos educatius que promouen l'estimulació del nen a través d'una metodologia totalment lúdica. El servei facilita espais perquè l'infant gaudeixi mitjançant activitats d'experimentació i descoberta. La família acompanya l'infant en el seu creixement, atenta al seu aprenentatge i en companyia d'altres famílies, establint interrelacions saludables.

LA COMUNITAT

L'espai familiar forma part de la comunitat educativa del territori i per això es crea amb la finalitat d'arrelar les famílies i els infants al lloc on viuen, establint xarxes socials i fomentant la seva implicació en la comunitat.

L'objectiu d'aquest eix és convidar les famílies a ser agents actius del seu territori, actuant des de la responsabilitat i la participació ciutadana. D'aquesta manera, l'espai familiar s'incorpora a les dinàmiques comunitàries del centre i promou entre les famílies, actuacions de desenvolupament comunitari que activen relacions de cooperació i respecte, aconseguint un sentiment de pertinença d'identificació personal.

Organització

L'espai familiar Llaços obre 3 dies a la setmana: dimarts, dimecres i dijous. Per tal de donar resposta als diferents perfils de família atesos, oferim 2 horaris, un torn de matí i un torn de tarda.

Dimarts de 10h a 12:30h
Dimecres de 17h a 19h
Dijous de 10h a 12:30h

Aquesta organització està plantejada de manera oberta, amb la intenció que cada família pugui assistir un dia a la setmana, dos o tres segons ho necessiti. En qualsevol cas, amb les famílies que vénen derivades des d'algun dispositiu preventiu, l'assistència s'acorda amb les parts implicades i es tracta segons la intensitat del treball que es vol realitzar amb l'infant i la família. Accentuem així el treball en xarxa com una eina metodològica indispensable que planteja el projecte en la seva globalitat com un tot compartit entre els agents implicats.

Línies de futur

L'espai familiar ha complementat la intervenció socioeducativa de l'entitat. Valorem que els nostres projectes (l'activitat diària, el centre obert, el casal de joves...) donen una resposta excel·lent als processos de desenvolupament integral i acompanyament amb els infants i les seves famílies, tot i que estan plantejats a partir de l'escolarització de l'infant.

Llaços ha permès que treballem la prevenció i que incidim des de la petita infància en aquells aspectes socioeducatius que ens preocupen, sobretot aquells que influeixen en la vinculació emocional entre pares i fills. Ens ha facilitat treballar amb més temps i dedicació, complementant la intensitat del treball amb les famílies ateses i donant l'oportunitat d'obrir les portes a noves famílies que arriben amb tantes pors i dubtes davant l'aventura de ser progenitors.

El projecte de centre ha crescut i s'ha enriquit. L'espai familiar ha estat un aprenentatge per nosaltres i una oportunitat per reconèixer la tasca educativa que hem de fer amb els més petits i les seves famílies.

Volem continuar creixent i per això el projecte està en aprenentatge continu. Es defineix segons les necessitats que detectem en els barris i que compartim amb la resta d'agents socioeducatius.

100) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Pensem que és un projecte molt nou que necessita consolidar-se i que té molts fronts oberts. Volem garantir els drets i oportunitats dels més petits alhora que volem caminar al costat de les famílies, convidant-les a sentir-se acompanyades en el seu projecte de vida. Confiem en el futur de Llaços i valorem que el seu camí només acaba de començar.

**Mariló Aneas Pérez i Antònia López Barba
CLUB INFANTIL JUVENIL SANFELIU-SANT ILDEFONS**

3.8. EL TREBALL A LA CASA DEL PARC

EBM LA CASA DEL PARC

*Organitzats en espais compartits,
els infants aprenen a treballar en equip,
a col·laborar i a compartir coneixements.*

Qui som?

L'escola bressol municipal La casa del Parc és de titularitat municipal i de gestió externa. Acollim infants del primer cicle d'educació, que comprèn el període que va des dels 4 mesos als tres anys, per prestar els serveis propis d'educació infantil d'aquest cicle.

Ens trobem ubicats al Districte II, al barri de la Torrassa, al carrer Albareda de l'Hospitalet de Llobregat.

L'educació la fonamentem principalment en el benestar dels infants i les famílies i en la interrelació constant dels elements que estan implicats en aquesta educació:

FAMÍLIA + ESCOLA = CREIXEMENT HARMÒNIC DE L'INFANT

102) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

L'EBM La casa del Parc fomenta un tipus d'escola en la qual s'estimulen i es desenvolupen les capacitats intel·lectuals, motrius, socials i emocionals.

Si prenem aquest objectiu com a base del nostre projecte, perfilarem els següents aspectes:

- Treball basat en l'afecte, l'estimulació, l'autonomia, la proposta d'experimentacions i el foment de l'autoestima.
- Coordinació, comunicació i equilibri entre família, escola, i entre els infants.
- Respecte pels ritmes individuals, l'ensenyament global, l'educació per la tolerància, la diversitat i la socialització.

El nostre treball del dia a dia es basa en el desenvolupament d'uns projectes elaborats de manera globalitzada en els quals proporcionem el treball individual o col·lectiu mitjançant el joc i activitats motivadores que possibilitin als infants els mitjans per construir una imatge positiva d'ells mateixos i que se sentin feliços en el seu medi.

Des de l'escola bressol La casa del Parc entenem l'escola com un espai per estimular el desenvolupament de les capacitats intel·lectuals, motrius, socials i emocionals dels infants.

Infraestructures

Vuit aules distribuïdes en:

- Una aula de nadons, unida a l'aula dels més petits d'1-2 anys per la sala de biberons i la sala de canvis, on cada aula disposa d'una habitació destinada al dormitori.
- Dues aules d'1-2 anys, connectades a través de la sala de canvis i a través d'una porta corredissa.
- Quatre aules de 2-3 anys, agrupades de dues en dues, les quals a la vegada es connecten per la sala de canvis i una porta corredissa.

Sala Polivalent: Espai destinat a realitzar activitats de tot tipus.

Pati exterior: Superfície que es troba al segon pis del centre.

Aquest espai està destinat al joc lliure i forma part d'una activitat essencial en tota programació d'un centre infantil. En aquest espai també es realitzen les activitats de joc dirigit, els jocs d'aigua i totes aquelles que, per la seva naturalesa, no és pertinent de realitzar-les dins de l'aula.

Pati interior: Totes les aules tenen sortida a un gran balcó que fem servir com a zona de pati per als més petits, que encara no saben pujar al pati, i també el fem servir per moments d'esbarjo i espai per fer activitats d'experimentació.

Com treballem?

La nostra escola es fonamenta en una metodologia basada, principalment, en l'experimentació i el joc, on els nens i nenes són els principals protagonistes del seu aprenentatge i es respecten els ritmes individuals de cadascú.

Tot això, a través d'una línia envoltada d'afecte, harmonia, comprensió i valoració de l'autoestima i l'autonomia personal. Tenint en compte tots aquests principis, la nostra metodologia és, per aquest motiu, constructivista. Aquest és el mètode d'ensenyament-aprenentatge amb el qual l'infant és un subjecte actiu de la seva pròpia formació del coneixement i l'educadora només actua com a guia que l'impulsa a indagar més sobre el que s'ha plantejat i exposat: ha de motivar-lo a voler saber més.

104) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

A més, la línia metodològica és la globalització de l'ensenyament i l'aprenentatge significatiu.

Tot es treballa mitjançant el joc, ja que és l'activitat primordial en aquestes edats.

El joc lliure és fonamental perquè els nens i nenes interactuïn amb el medi físic i social. Per això, l'educadora-tutora proporciona i planifica activitats com els racons, jocs al pati perquè es relacionin amb els seus iguals, realitzant sortides o excursions i celebrant les festes tradicionals del barri, així com de la comunitat autònoma.

A més del joc lliure, també hi ha joc dirigit en què la intervenció de l'adult es dona tant en l'organització i aportació dels materials, com en la posada en marxa de l'activitat.

El nostre funcionament del dia a dia és treballant a través dels espais i els racons, per nosaltres "**l'escola és la nostra aula**".

Encara que d'aquesta manera es treballa amb tots els nivells, és evident que no es fa de la mateixa manera per la mobilitat que els caracteritza a cadascun d'ells, no té la mateixa mobilitat un nadó que un infant de 2-3 anys.

A causa d'aquestes diferències hem fet petites adaptacions, que tenen la mateixa pretensió de treballar amb el mateix sistema, i d'aquesta manera l'infant es va adaptant a aquest ritme de treball que s'anirà completant amb l'avanç dels alumnes al llarg dels cursos.

La distribució de les zones dedicades a la realització d'activitats és, com ja hem dit, tota l'escola.

- La zona del vestíbul estarà dedicada, per una banda, a l'hora de les rebudes i sortides dels alumnes. També, d'altra banda, és un espai utilitzat en moments puntuals com a zona d'esbarjo per als grups d'1-2 i de nadons, quan ja saben desplaçar-se.

- La sala polivalent és, com el seu nom indica, zona de diferents activitats com són:
 - Festes i celebracions.
 - Punt de trobada per cantar i ballar amb el personatge que identifica la festa tradicional del moment (castanyera, tió, carnestoltes...)
 - Menjador del grup de 2-3.
 - Espai per a reunions o xerrades amb les famílies.
 - Zona per a la realització d'activitats en què cal el suport de les taules (plastilina, acolorir petits dibuixos i posar gomets...), just el que anomenem treball de motricitat fina, ja que dins de les aules només hi ha una única taula plegable, que només es fa servir en moments puntuals, deixant d'aquesta manera molt més espai lliure per a la realització de les activitats dins d'aula.

- Racó de l'avi. Aquest és un racó reservat a la realització d'un projecte que la nostra escola porta a terme des del nostre primer any de funcionament.

Aquest projecte està centrat principalment en l'apropament de la figura de l'avi als nostres infants. El principal motiu de la posada en marxa d'aquest projecte va ser el gran nombre d'estrangers que tenim al nostre centre,

106) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

pràcticament el 90%, i la situació de molts d'ells de no tenir al seu costat aquesta figura fonamental per l'aportació d'experiències enriquidores.

Just unes plantes sota nostre tenim un casal d'avis als quals convidem a passar per la nostra escola a explicar contes als infants, anècdotes i batalletes en general, tal com potser ho podria fer un avi amb els seus néts i nétes. També convidem els propis avis i àvies dels alumnes.

Nosaltres hem afavorit la situació intentant guarnir aquest racó i donant-li un aire de saleta d'estar.

- Racó del contes. En aquest racó tenim com a objectiu principal fomentar més l'interès pels llibres i la necessitat de tenir-ne cura a través de la motivació que trobem quan expliquem contes de manera diferent, ja sigui amb titelles o amb llibres amb què poden interactuar o fan participar.

Alguns dels contes que fem servir estan elaborats artesanalment per les mateixes tutores, encara que també tenim els contes típics per mirar i fomentar el comportament més adequat de cura i respecte per part dels alumnes.

Aquest racó també té com a objectiu el treball amb els infants de 2-3, del comportament tranquil, pausat, respectuós i de cura envers els llibres, que després posarem a la pràctica quan comencin les visites a la biblioteca Josep Janés.

- Racó de les famílies. El nostre projecte consisteix a convidar les famílies que vinguin al nostre centre en horari escolar. Per tal de no trencar la resta de la rutina de la setmana, aquesta iniciativa es realitzarà el divendres, des de les 15h fins al tancament de l'escola. Poden assistir el pare, la mare o tots dos junts. Realitzen una activitat pensada per ells o ajudats per la mestra i viuran les rutines del dia a dia a l'escola.

Una altra manera de treballar a l'escola

El treball per espais suposa la distribució d'aquests espais com a elements educatius, per tant qualsevol lloc pot tenir una finalitat educativa sempre i quan s'adapti a l'activitat que es vulgui realitzar.

Per nosaltres aquest sistema proporciona llibertat als infants, més autonomia, més seguretat en si mateix i per tant un reforç de la seva autoestima, punts fonamentals per desenvolupar el nostre projecte educatiu.

L'organització de manera explícita consisteix a tematitzar les aules, les sales, els replans... de tal manera que els infants trobin un espai molt ampli que els permet realitzar uns tipus d'activitats concrets, com seria manipulació, joc simbòlic, experimentació, psicomotricitat... Per nosaltres no és el mateix tenir tots aquests racons dins d'una mateixa aula, que poder gaudir d'una aula completa per una activitat exclusivament. L'espai està preparat per realitzar l'activitat, pots tenir molt més material a l'abast dels infants i per tant més experiències per viure.

Un dia a l'escola

Cada dia de la setmana la tutora fa la rebuda dels alumnes a la seva aula i a les 9,15h comencen amb les tasques diàries del bon dia, el temps, escollir protagonista, fer el tastet de fruita i mirar qui ha vingut i qui no. Al voltant de les 9.30h ens desplaçem cap a l'aula que ens toca, on realitzarem l'activitat programada i a les 10.15h recollirem la classe i la deixarem perfectament neta i ordenada, perquè quan tornin a entrar els alumnes en aquella aula, la trobin ben correcta.

A les 10.30h pugem al pati i a les 11h tornem a l'aula per preparar-nos per anar a dinar. Quan acabem de dinar tornem a les aules a dormir. A la tarda fem rebudes dels companys i companyes que tornen de casa, joc lliure, contes, música o altres activitats, depenent del temps disponible, i a les 16h comencem a berenar. Quan acabem tornem a l'aula a preparar-nos per marxar.

Què pretenem?

Aquesta manera de treballar amb els infants possibilita en gran mesura el desenvolupament de l'autonomia, l'autoestima i la seguretat dels infants. Segons el tipus d'activitat, algunes aules necessiten ser dirigides per l'educadora, però en altres els nens i nenes poden treballar amb autonomia. Organitzats en espais compartits, els infants aprenen a treballar en equip, a col·laborar i a compartir coneixements. El fet de compartir els espais i el material de tota l'escola amb tots els alumnes del centre també potencia la seva iniciativa i el sentit de la responsabilitat. Les educadores tenen una distribució setmanal de manera que cada grup passi per les diferents aules i racons de l'escola. Jugar els és necessari per formar-se i desenvolupar-se. El seus jocs són simbòlics, imitant rols de la vida dels adults. A través del joc s'expressen lliurement i creiem que hi ha d'haver una flexibilitat a l'hora d'escollir els racons de joc. A vegades els infants mostren preferències clares per determinats tipus de jocs i resten indiferents davant d'altres. Convé que famílies i educadores intentin motivar-los despertant-los l'interès cap a noves possibilitats de joc.

Quan treballem amb els canvis d'espai hem pogut comprovar aquestes avantatges:

- Compartir experiències, materials o espais genera un ambient solidari i de col·laboració.
- Gaudir de més material i espai per al mateix grup de nens i nenes.
- Fomentar l'atenció i la motivació dels infants, gràcies als canvis d'espai durant tot el dia.
- Fomentar la socialització en major mesura en interactuar cada dia entre tots els alumnes de l'escola.
- Fer valorar i respectar més els espais i materials de l'escola en haver d'estar compartint-los.
- Conèixer i aprofitar tots els espais de l'escola com a fil conductor de les seves activitats.
- Potenciar l'autoestima de l'infant amb la seguretat que li proporciona el coneixement de tots els espais de l'escola, cap lloc és un misteri.

Les necessitats dels infants i també les nostres com a mestres han estat, entre altres, les raons que ens han impulsat a portar endavant aquesta manera d'organitzar les classes. Aquesta va ser la proposta organitzativa i metodològica que més ens va satisfer, perquè aquest sistema de treball és el que més ens omple.

EQUIP EDUCATIU DE L'EBM LA CASA DEL PARC

3.9. AMBIENTS D'APRENTATGE **ESCOLA PACO CANDEL**

*L'equip docent sap que ha de crear entorns d'aprenentatge
realment potents,
on els nens i nenes siguin els creadors i dissenyadors
del seu propi aprenentatge.*

El creixement de natalitat experimentat per la nostra ciutat els anys 2005-2006 i que té el punt més elevat l'any 2007 és el factor principal per a la creació de dues escoles noves a l'Hospitalet, una d'elles al barri de Santa Eulàlia: l'escola Paco Candel.

Justament és en aquest barri on també es concreta la transformació urbanística més important de la ciutat dels darrers vint-i-cinc anys: l'enderrocament de les vies del "carrilet", l'obertura cap a la Gran Via i la creació del nus urbanístic d'Europa-Fira i de la Ciutat de la Justícia. L'Ajuntament de la ciutat, amb el que aleshores era el regidor d'Educació, el Sr. Lluís Esteve, fa una clara aposta per la creació d'una escola en el barri on s'experimenta un creixement exponencial d'habitants a causa de les construccions de nous habitatges. Cal recordar també que és l'inici de la crisi econòmica i la construcció d'un edifici queda descartada. L'escola s'ubica en una gran extensió de terreny al carrer Aprestadora, on ja s'havien instal·lat provisionalment altres centres.

És en aquest context que neix l'escola, amb la clara voluntat de desenvolupar un projecte educatiu d'acord amb les exigències d'una societat en un profund canvi de valors, econòmicament feble i inestable, i la necessitat d'incorporar tots els elements d'inclusió i cohesió social i d'excel·lència educativa.

Actualment s'imparteix Educació Infantil (3, 4 i 5 anys) i Educació Primària (1r, 2n i 3r curs) amb una població escolar de 290 alumnes aproximadament. La població escolar de l'escola és heterogènia. En general les famílies són joves i molt participatives en la vida escolar dels seus fills, estan interessades en el projecte educatiu de l'escola i vetllen per la seva continuïtat. Per altra banda,

112) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

L'equip docent és jove i motivat i està implicat en projectes d'innovació i millora. El projecte educatiu està en constant evolució, adaptant-se a les noves necessitats que van sorgint a la societat, i pretén ser un element integrador de tota la comunitat educativa.

La formació i la innovació esdevenen elements clau per a la millora dels resultats acadèmics i en l'èxit escolar i faciliten tot allò que ja sabem que porta a l'èxit en l'aprenentatge dels alumnes:

- Potenciar la capacitat i l'hàbit de reflexionar.
- Treballar per la equitat, és a dir, compromís amb la igualtat d'oportunitats per a tothom i en la distribució dels recursos en funció de les necessitats.
- Afavorir la capacitat i voluntat de decidir, de vèncer la por, de tenir iniciativa, d'esforçar-se per aconseguir objectius, d'assumir responsabilitats.
- Integrar les famílies com un element essencial de la tasca educativa, facilitant-los la realització d'activitats diverses: entrades relaxades, acompanyament escolar, presentació de projectes, organitzador d'activitats...

L'equip docent sap que ha de crear entorns d'aprenentatge realment potents, en què els nens i nenes siguin els creadors i dissenyadors dels seu propi aprenentatge. Cal organitzar l'escola entorn d'aquests principis bàsics:

Què entenem per ambient d'aprenentatge?

«Unos ambientes preparados para desarrollar el potencial humano son unos espacios relajados de actividades autónomas y espontáneas donde los niños encuentran lo que necesitan para su desarrollo: actividades motrices ligadas a la actividad cognitiva, actividades que vayan de lo concreto a lo abstracto, de lo poco estructurado a lo muy estructurado.

»El adulto tiene que estar presente en la actividad del niño, percibiendo pero no juzgando, mostrando interés pero no dirigiendo ni organizando, tenemos que ser como un espejo donde el niño se vea a sí mismo de forma diferente y tenemos que ser aprendices de un juego en el que no conocemos ni el final, ni el objetivo, ni lo podemos subordinar a nuestras finalidades.

»Por tanto, el trabajo por ambientes consiste en crear espacios temáticos (muy preparados y pensados) para experimentar, investigar y aprender. Para ello se aprovechan todos los espacios y se convierte la escuela en un entorno vivo.»¹

Com es creen aquests espais?

Els espais i els materials no són indiferents ni per als infants ni per als adults. Sabem que les seves característiques influeixen en l'aprenentatge, les conductes, les relacions, les emocions. La bellesa és un dret fonamental de l'ésser humà i, per tant, de la infància. La bellesa es transforma en una nova manera de mirar les coses, d'aprendre i de viure.

1. WILD, Rebeca. *Educar para ser: vivencias de una escuela activa*. L'autora (Alemanya, 1939) és pedagoga. Va estudiar Filologia Germànica, Pedagogía Musical i Pedagogía de Montessori. Des de 1961 resideix a l'Equador on el 1977 va fundar, junt amb el seu marit Mauricio Wild, el «Pesta», un centre escolar alternatiu compost de jardí d'infància, escola i educació permanent.

114) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

<i>L'espai de conversa</i> (rotllana ben diferenciada i identificable al primer cop d'ull)	<i>L'espai de treball</i> (taules, racons, ambients...)	<i>L'espai de recerca</i> (ordinador, dispositius mòbils, biblioteca)	<i>L'espai de reflexió</i> (rotllana o espai individualitzat de treball)	<i>L'espai lliure</i> (els ambients)	<i>L'espai comú</i> Els projectes Espai propi amb un pes important dins l'aula. Aquí es vertebrarà els aprenentatges
---	--	--	---	---	---

ESPAIS: ORGANITZACIÓ A L'AULA. L'aula hauria d'estar organitzada d'una manera flexible i atenent la metodologia emprada. No hauria de ser un obstacle per portar a terme el treball de grup, la recerca d'informació, les converses, etc.

Quins ambients treballem?

Educació Infantil	Cicle Inicial	Cicle mitjà
<ul style="list-style-type: none"> • Manipulatiu, experimentació, sensorials,... • Propostes (materials) riques en possibilitats 	<ul style="list-style-type: none"> • Experimentació amb un èmfasi especial en el procés de treball • Diverses propostes 	<ul style="list-style-type: none"> • En assolir un alt grau d'autonomia, els ambients s'entomen a partir del treball col·laboratiu i cooperatiu • Assoliment de reptes.
<ul style="list-style-type: none"> • HOME SWEET HOME • LA FARÀNDULA • SENSORIAL • BEEBOTS • LA CASETA • COS I MOVIMENT • CRE-ART • CONSTRUCCIONS 	<ul style="list-style-type: none"> • CAFETÓ • ROBÒTICA • SHOW MUST GO ON • LABORATORI • FÒRUM • express-ART 	<ul style="list-style-type: none"> • PHI • ATLES • GALILEU • ROBÒTICA • EDITORIAL • CANVAS

Quins materials utilitzem?

Dins de l'aula hem de proposar materials diversos que donin resposta a les diferents necessitats i de diferents exigències curriculars. Han de ser agradables a la vista, sense colors estridents i fets preferiblement de materials naturals. Volem potenciar l'ús de materials alternatius, reciclats, inusuals, que possibilitin unes construccions narratives i fantàstiques dintre d'escenaris de jocs quotidians

Què pretenem?

L'autonomia: poder accedir als materials lliurement permet satisfer la necessitat interna d'exploració, descobriment i aprenentatge. L'adult que observa pot així copsar les necessitats reals dels infants sense anticipar-se.

116) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

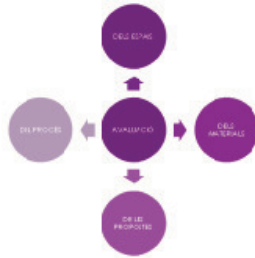
L'èmfasi en el procés de construcció del seu propi aprenentatge.
Què i com avaluem?

 Generalitat de Catalunya
 Departament d'Ensenyament
Escola Paco Candel
 Carreraprestadors 121
 08902 L'Hospitalet de l'Ebrol

(AUTO)AVALUACIÓ DELS AMBIENTS AL CICLE INICIAL

MESTRE RESPONSABLE: _____
ALUMNE: _____
CURS: _____ **DATA:** _____

	4	3	2	1
Participa de les propostes de l'ambient	Des de l'inici de l'activitat mostra interès per les diferents propostes que es plantegen a l'ambient.	Mostra interès per algunes propostes que es plantegen a l'ambient però li costa provar-les nous.	S'interessa per les propostes però necessita l'acompanyament de l'adult.	Mostra poc interès per les propostes que es plantegen inclos quan te la guia de l'adult.
Fa un ús creatiu dels materials/objectes	Experimenta les diferents possibilitats de tots els materials/objectes proposats.	Experimenta les possibilitats d'alguns dels materials/objectes proposats.	Amb l'ajuda de l'adult pot experimentar amb els materials/objectes proposats.	Mostra poc interès per els materials /objectes proposats.
Interacciona amb els companys	Gairebé sempre busca als companys i comparteix els reptes que se li plantegen.	Usualment busca als companys i pot compartir els reptes que se li plantegen.	A vegades busca els companys i comparteix alguna de les experiències.	Gairebé mai interactua amb els seus companys. Porta a terme les diferents tasques de manera individual.
Propostes han complert el objectius plantejats	Totes les propostes han estat molt engrasadores i han complert les expectatives plantejades.	Algunes de les propostes han estat engrasadores i han complert les expectatives plantejades.	Fot seguir les propostes plantejades amb interès però tendeix a improvisar amb altres dinàmiques.	Les propostes han estat poc engrasadores i han improvisat altres dinàmiques.

 Generalitat de Catalunya
 Departament d'Ensenyament
Escola Paco Candell
 Carrer aprestador 125
 08902 L'Hospitalet de Llobregat

OBSERVACIÓ DELS AMBIENTS A EDUCACIÓ INFANTIL

ES FARÀ UNA REUNIÓ MENSUAL

	Participa de les propostes de l'ambient	Fa un ús creatiu dels materials/objectes	Interacciona amb els companys	Propostes han complert el objectius plantejats	OBSERVACIONS

Valoracions informe

**SEMPRE
NORMALMENT
DE VEGADES
GAIREBÉ MAI**

Equip docent de l'ESCOLA PACO CANDELL DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Agraïments: Als companys i companyes que comparteixen experiències i ens obren les aules amb generositat.

Escola La Marina, Escola Can Fabra, Escola La Maquinista, Escola Congrés Indians, Escola Els Encants, Escola Sadako, Escola Fructuós Gelabert, Escola Jacint Verdaguer, Escola Itaca

3.10. EL JARDI, UN ESPAI PENSAT PER EDUCAR

EMB LA CASA DE LES FLORS

El jardí és una zona educativa més i un espai on continuar l'aprenentatge que es fa a l'aula.

L'escola bressol La Casa de les Flors està situada a la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat i s'ubica al barri de la Florida, classificat territorialment al districte IV, limitant amb els barris de Collblanc, la Torrassa, Pubilla Cases, Can Serra i Sant Josep. L'escola obre les seves portes el gener del 2010 acollint 94 famílies.

Des de l'any 2010 que es va inaugurar l'escola, l'equip educatiu de La Casa de les Flors ha anat fent reflexions pedagògiques sobre el jardí, i cada any s'han anat introduint nous elements en aquest espai. El curs 2014-2015 es va crear el "Projecte de Jardí" per redefinir els diferents espais del jardí, cohesionant-los amb els espais interiors de l'escola. Al llarg dels següents cursos, s'han anat incorporant i/o millorant els espais al jardí per garantir més riquesa en el joc dels infants.

Amb l'ajuda d'aquest projecte vàrem iniciar el canvi per construir un jardí a dins l'escola, on l'infant pogués gaudir i enriquir-se mitjançant espais i materials (senzills, naturals i quotidians) que permetessin un desenvolupament global del nen o nena respecte de la part motriu, cognitiva, simbòlica, manipuladora i expressiva.

En el jardí, l'infant troba diferents racons de joc seguint amb coherència amb els diferents espais que troba dintre de la seva pròpia aula. El jardí és una zona educativa més i un espai on continuar l'aprenentatge que es fa a l'aula, on potencien l'assoliment de les capacitats de l'etapa de cada cicle. Així doncs, entre l'aula i el jardí aconseguim que l'infant sigui el protagonista del seu propi aprenentatge en un entorn que proporciona seguretat, afecte, relacions amb els iguals i confiança. Creiem que el joc és el mitjà d'aprenentatge del infants i per aquest motiu cuidem el jardí amb diferents propostes.

Prioritzem que el jardí estigui envoltat, al màxim, d'elements naturals i sostenibles, deixant de banda elements artificials i estereoti-

120) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

patos que poden limitar l'infant a fer un joc en concret sense donar pas a la llibertat. Els elements i materials naturals poden donar molta variació al joc de l'infant, com també crear un entorn acollidor.

Les educadores són les responsables de construir els racons del jardí d'acord amb els interessos dels infants i les seves preferències. Pensen en els objectius que volen aconseguir per tal d'afavorir el nivell de desenvolupament i garantint la llibertat constant dels infants de decidir on volen jugar i amb quins companys volen compartir aquest moment. També vetllen per la cura dels espais i materials perquè es trobin en perfecte estat i siguin potenciadors de la curiositat.

El jardí de l'escola es va inaugurar el maig del 2009. És un jardí molt espaiós i amb una superfície de 576'65 m². Està dissenyat de manera rectangular i es troba situat al centre d'un edifici. El terra és de ciment i a la part central hi ha una gran zona feta de cautxú que potencia el joc motor.

Abans de portar a terme el "projecte del jardí", la distribució dels espais era:

- Banda esquerra del jardí: una zona verda amb plantes i vegetació elaborats amb neumàtics reutilitzats i tractats per a aquesta finalitat.
- Part central del jardí: un tobogan, un pont, dues casetes, cistelles i gronxadors en una zona verda on hi ha un petit tendal.

- Banda dreta del jardí: dos sorrals fixos (un d'ells amb una estructura de fusta i tendal) i la zona de l'hort.

El curs 2014-2015, l'equip educatiu reorganitza el espais interiors de l'escola i també creu necessari adequar els espais exteriors, ja que tots els espais de l'escola són pensats per afavorir els processos d'aprenentatge dels infants.

El jardí està dividit en diferents zones per tal d'oferir un gran ventall de possibilitats:

- Zona de joc motor.

En aquesta zona hi ha col·locats elements que afavoreixen el desenvolupament motor. Propostes motrius com rampes i desnivells, caixes de fruita, neumàtics, cubells grans i estructures com: tobogan, pont i gronxadors. Tots aquests elements ajuden a garantir el grimpar, el salt, el balanceig i el reptar.

122) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

- Zona de manipulació.

Espai on s'ofereixen diferents materials naturals per experimentar i estimular els sentits.

- Zona de joc simbòlic.

En aquest espai s'ha intentat fer un joc representatiu de la vida quotidiana col·locant dues casetes envoltades de jardineres simulant un petit jardí. D'aquesta manera es delimita l'espai i es crea una zona més acollidora. També hi trobem dues taules de picnic on poden jugar amb la fireta. En ocasions, també s'utilitzen per berenar a l'aire lliure.

- Zona d'expressió artística.

Espai per fomentar l'expressió artística, on s'ha col·locat una pissarra amb guixos de diferents mides i colors perquè els infants puguin crear de manera lliure.

- Zona de sorra.

Aquest espai continua igual amb els dos sorrals, on els infants poden experimentar i manipular la sorra. Les educadores els ofereixen diferents propostes com: pales, cubells, sedassos, raspclats i materials reciclats o de rebuig. Aquests es desen en contenidors a l'alçada dels infants per tal que en puguin fer ús de manera autònoma.

- Zona de l'hort.

Aquesta zona s'ha mantingut igual. És un espai delimitat per una tanca, la qual permet observar allò que hi ha plantat. Dins d'aquest hi trobem jardineres, dues piques i estris com regadores, cubells per trasplantar la sorra i pales.

Els infants, en les seves estades al jardí, no disposen de cap seqüència d'activitats. Ells troben al jardí les diferents zones de joc i segons els seus interessos i inquietuds escullen l'espai on jugar. Els materials que componen cada zona estan a l'abast dels infants, poden canviar de zona de joc del jardí sempre que vulguin i compartir el joc amb diferents companys en diferents espais.

Un cop acaba l'estona al jardí, els mateixos infants recullen els materials i joguines de cada zona del jardí i ho col·loquen al seu lloc predeterminat o en diferents contenidors que troben en l'espai destinat.

Al jardí es promouen les relacions entre iguals. Al principi de curs, els infants surten al jardí per cicles i establint dues franges horàries per tal de respectar el joc de descoberta de l'entorn corresponent a cada edat i afavorir un clima més relaxat. Cap al segon i tercer trimestre fomentem l'intercanvi de relació entre edats. Com a equip valorem la importància de compartir estones al jardí, ja que en aquest espai es fomenten diferents aprenentatges, estones de joc, descobriments, converses...

Aquest espai també s'utilitza per fer diferents trobades amb les famílies, amb infants i educadores.

- Festes i celebracions: hi ha cinc festes principals que se celebren al jardí de l'escola: la Castanyada, l'Hivern, Carnestoltes, Sant Joan i la Festa de Final de Curs. Totes elles s'organitzen amb la col·laboració de l'AMPA de l'escola, que ajuda les educadores a decorar el jardí i adequar-lo a cada festivitat, a engrescar la resta de pares i mares a col·laborar i assistir a la festa i a ajudar-nos a recollir. També s'organitzen activitats (contes, obres de teatre, rues, jocs i tallers) i es fa un berenar per a familiars, infants i edu-

124) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

cadores. Per tant, podem dir que les festes al jardí són una bonica manera d'unir tota la comunitat educativa.

- Creació de l'hort: durant el mes de març, els infants de 2 a 3 anys inicien la creació de l'hort acompanyats de les seves educadores. Es demana la implicació de les famílies portant llavors o plantes i venint a plantar-ho a l'hort de l'escola una tarda. Tanmateix, els infants de 2 a 3 anys són els responsables de la cura de l'hort i tres tardes a la setmana surten amb les seves educadores a regar les plantes i observar com creixen. Alguns pares i mares o fins i tot avis o àvies, voluntàriament, ajuden en aquesta tasca col·locant vares de bambú perquè creixin les plantes rectes i o traient les fulles seques o males herbes.

L'equip educatiu i l'AMPA va demanar a l'Ajuntament la col·locació d'un tendal al jardí de l'escola per facilitar zones d'ombres durant l'estiu i així poder gaudir d'aquest espai tot i les altes temperatures. El setembre del curs 2016-2017 ha estat possible i la petita comunitat podrà gaudir durant tot l'any d'aquest espai sense preocupar-se del clima.

El jardí el considerem un espai més per educar. Per aquest motiu l'Equip Educatiu sempre intenta que hi hagi coherència entre els espais interiors i exteriors. En qualsevol espai de la comunitat educativa hi ha aprenentatges significatius per als infants, per això cal tenir-ne cura i donar-li la mateixa importància a tots els espais.

L'Equip Educatiu d'EBM LA CASA DE LES FLORS

3.11. EL PROJECTE DE BIBLIOTECA EMB LA CASA DELS CONTES

Aprendre a escoltar per aprendre a llegir

L'escola bressol La Casa dels Contes, que es troba situada al carrer Amadeu Torner 57 de l'Hospitalet de Llobregat, és un centre de titularitat pública, gestionat per una empresa privada.

El nostre principal objectiu és proporcionar una educació global, plural i integradora que permeti reforçar l'autonomia dels infants, que els faci créixer com a persones i que els faciliti d'adquirir uns valors i normes de convivència, partint de l'entorn en el qual està ubicada l'escola.

Ens definim com una escola catalana, democràtica, aconfessional i arrelada tant al nostre entorn com respectuosa amb la diversitat.

A la nostra escola acollim 74 infants de 0 a 3 anys, repartits en cinc aules: una per a infants de 0-1, i dues per als d'1-2 i 2-3 respectivament, amb un total de cinc unitats.

Els objectius de la nostra escola són:

- Crear un ambient d'afectivitat que ajudi l'infant a construir la seva pròpia identitat personal amb una imatge positiva i ajustada d'ell mateix.
- Garantir la seguretat dels infants i cobrir les seves necessitats fisiològiques.
- Afavorir la creació d'un entorn pròxim a l'infant i que li generi curiositat intel·lectual, ganes d'experimentar i lliure interacció amb el medi.
- Estimular el desenvolupament de les capacitats motrius, intel·lectuals, socials i emocionals.
- Aconseguir que l'infant visqui les seves relacions amb una actitud d'intercanvi comunicatiu de qualitat.
- Afavorir l'autonomia personal.

126) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Des de la nostra escola tenim en compte els diferents ritmes de desenvolupament i acollim els infants i els acceptem íntegrament amb estima. Per nosaltres és primordial conèixer-los i comprendre'ls des del respecte i l'afectivitat, i assegurar les relacions de confiança amb les persones adultes i amb la resta dels infants propers.

Per assolir aquests objectius, utilitzem una metodologia que es concreta en el dia a dia de l'escola, en el treball del joc, activitats sensorials, d'experimentació, de psicomotricitat, així com el treball per afavorir els hàbits d'autonomia personal, higiene, alimentació i son. I també la seva sensibilització vers els sentits mitjançant la música, l'art i l'expressió corporal. Part fonamental de l'aprenentatge en aquestes edats considerem també el treball amb les famílies i amb d'altres institucions del barri.

Un dia a la Casa dels Contes contempla tots aquests aspectes fonamentals per al desenvolupament integral de l'infant, desenvolupant totes aquestes activitats que ajuden l'infant a descobrir el món al seu ritme i a formar-se com a persones autònomes.

Activitats d'experimentació

Mitjançant l'experimentació, els infants fan ús dels cinc sentits per observar, explorar, manipular, tastar... els diferents materials i extreure'n les seves pròpies conclusions.

Amb accions com tocar, provar, mirar, posar, repetir, imitar... descobren diferents fenòmens de l'entorn.

Com a centre educatiu, ens proposem d'introduir l'infant en un món ric d'estímuls i vivències que possibilitin al màxim el seu desenvolupament personal i la seva creativitat.

El joc a la casa dels contes

- Els nadons i la panera dels tresors: durant el primer nivell de l'escola bressol, el joc preferit dels nostres infants és la panera dels tresors, generalment de vímet, que serveix per contenir objectes variats que poden oferir-se a l'exploració dels infants a partir del moment que es mantenen asseuts. Els objectes de la panera són autèntiques eines d'aprenentatge i s'han de respectar com a tals, tot i que moltes d'aquestes coses són utensilis domèstics habituals o materials de la natura. Els objectes són triats, canviats periòdicament i rentats amb molta freqüència. També n'hi afegim regularment de nous que enriqueixin aquesta experiència i mantinguin el seu interès.

128) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

No utilitzem objectes de plàstic ja que ofereixen color, però cap altra qualitat: textura, gust, olor... Les figures que representen no són reals i per tant no tenen un valor pedagògic ni sensorial.

Amb aquest tipus de joc ajudem els infants a desenvolupar la coordinació ull-mà-boca i els donem eines per al seu desenvolupament sensorial.

- El joc heurístic i els infants d'1-2 anys: és un tipus de joc que consta de tres materials: objectes (que no han de tenir una finalitat lúdica i són molt variats, cilindres de cartró, anelles de cortina, cintes, petxines...), contenidors (material on es poden ficar i treure elements, com ara pots de metall) i bosses (per guardar els objectes). Aquest joc consisteix a deixar els infants explorar lliurement els objectes que els educadors distribueixen per l'aula, els poden ficar i treure, omplir i buidar, obrir i tancar, tapar i destapar, apilar, encaixar, estirar, empènyer, girar... i d'aquesta manera els infants aprenen a reconèixer diferents qualitats dels objectes i les diferents relacions que s'estableixen entre ells (unes coses són més grans que les altres, unes roden i altres no...). Quan acaben l'activitat, els mateixos infants desen els objectes a les bosses i així aprenen a fer classificacions, a l'hora que amplien el llenguatge.
- El joc simbòlic i els grans de l'escola: aquest tipus de joc és propi dels infants de 2-3 anys i no és altra cosa que el joc d'imitar, les ganes de créixer i fer-se gran jugant a ser tot allò que veuen en els adults; podem ser bombers, mestres, cambres, mares, pares... Els racons de joc simbòlic són uns espais destinats a l'activitat lúdica que necessiten una participació lliure, imaginativa i creadora, i permeten als infants recrear experiències quotidianes assumint rols diferents dels habituals. Mitjançant aquests jocs, els infants aprenen a relacionar-se amb els seus iguals, a descobrir el valor de la cooperació, la interacció i la socialització, a ser respectuos i responsable dels materials col·lectius, a potenciar la imaginació, la creativitat i la fantasia, a compar-

tir uns espais, uns materials i unes joguines, a assumir unes pautes, uns valors, uns hàbits i unes actituds a partir de la interacció amb els altres, a renunciar de vegades als interessos propis per acceptar els de la majoria, a aprendre a viure en grup i compartir...

Rutines: el camí cap a l'autonomia personal

El temps dels àpats

La metodologia del nostre projecte d'alimentació està basada en el respecte del ritme de cada infant, tenint molt en compte que cadascú té necessitats ben diferents.

L'organització del servei permet establir un ambient relaxant, sense presses, a fi que cada infant pugui realitzar el seu procés d'alimentació segons el seu ritme i necessitats.

Oferim un espai d'alimentació (esmorzar, dinar i berenar) amb un servei de cuina integrat i personalitzat, per tal d'aconseguir:

- Respectar el ritme individual de cada infant en el seu procés de desenvolupament.
- Treballar conjuntament amb les famílies la introducció dels diferents aliments.
- Respectar tot tipus d'al·lèrgies, dietes i necessitats concretes dels infants.

L'infant aprèn des de ben petit a preparar-se per dinar, posant-se el pitet, agafant els coberts... i després de dinar en bona harmonia amb els companys toca recollir taula i llençar la brossa.

El temps del descans

En l'estona del descans, procurem que tots els infants dormin, per això habilitem l'espai i els oferim un ambient tranquil, còmode i relaxat que els faci sentir segurs. Cadascú en el seu llit amb els seus llençols i el xumet o el ninot amb què dorm si és necessari.

130) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Els educadors/es són les persones responsables d'acompanyar i ajudar els infants en l'estona de descans. Mitjançant aquest acompanyament i el respecte del ritme de manera individual, els infants adquireixen tots els hàbits i processos d'autonomia:

- Posar i treure sabates.
- Aprendre a descansar sense la presència de l'adult.
- Descansar sense la necessitat de cap objecte.

El temps de la higiene

Per tal que l'infant adquireixi una autonomia cada vegada més sòlida, donem molt èmfasi a l'aplicació així com a l'autoregulació d'hàbits personals i socials.

Per facilitar l'autonomia en la higiene, la font d'aigua, el sabó de mans, el paper eixugamans, les pintes i un mirall són al seu abast i organitzats de manera clara i visual.

La relació amb les famílies

Durant aquesta etapa educativa és imprescindible donar importància i protagonisme a la família, ja que ha de formar part del dia a dia de l'escola, participant i implicant-se en el Projecte Educatiu; un dels principals objectius que ens proposem com a centre educatiu és que la relació entre l'escola i les famílies sigui el més fluïda possible.

La relació família-escola ha d'estar basada en el coneixement mutu, la confiança, la comunicació i el respecte, ja que treballem per un projecte comú: l'educació i el benestar dels infants.

A l'escola bressol el contacte entre les famílies i l'equip educatiu acostuma a ser més freqüent i directe que en altres etapes i permeten un coneixement progressiu dels agents educadors i ajuden a les famílies a viure amb seguretat l'estada del seu fill/a a l'escola.

El que pretenem a La Casa dels Contes és fer possible que els dos contextos de desenvolupament més importants en els primers anys de vida d'un infant (família i escola) puguin compartir criteris educatius que facilitin el creixement harmònic dels infants.

Cal marcar unes pautes ben clares sobre les responsabilitats que té cada una de les parts en la tasca educativa. El fet de compartir objectius i cooperar actua en benefici de l'infant.

Des de l'Escola Bressol la Casa dels Contes transmetem a les famílies que l'escola és un complement dels aprenentatges que l'infant rep en l'àmbit familiar, especialment, tot el que està relacionat amb els valors, actituds, hàbits de comportament i formes de relació.

L'escola facilita el contacte diari educador/a-família durant les entrades i les sortides.

En aquest contacte, les agendes diàries o registres a l'entrada de l'aula (segons el grup d'edat) són un element important, ja que constitueixen un intercanvi d'experiències viscudes a casa i a l'escola.

Els projectes de l'escola

Per tal de treballar tot el que hem anat explicant, a la Casa dels Contes desenvolupem cada curs algun projecte d'innovació pedagògica amb els quals procurem atreure la curiositat dels infants i ajudar-los en el seu desenvolupament personal. Aquests projectes són acumulatius, és a dir, cada curs se'n fa un de nou, però es continuen treballant els que s'han anat aplicant en cursos anteriors. Entre altres tenim: el de l'hort (vénen familiars a cuidar el nostre hort i els infants baixen a regar, recollir collita i aprendre el que les persones cuidadores els expliquen, a més d'observar fenòmens naturals i descobrir d'on vénen els productes que trobem a la taula a l'hora de dinar), el del pati (amb el qual intentem la transformació dels nostres espais a l'aire lliure perquè siguin més adequats als nostres infants i on tinguin més possibilitats de desenvolupar la seva imaginació), el del tastet de fruita (oferint als infants a mig matí un tros de fruita variada per aprendre a menjar sa i compartir una bona estona amb els companys), el dels contes (on treballem els diferents contes que atreuen els infants explicats de maneres diferents a la tradicional, perquè no només puguin gaudir de l'estona, sinó també per aprendre vocabulari, respectar els torns de paraula, saber concentrar-se...) i el de la biblioteca, que explicarem a continuació.

El projecte de la biblioteca

A l'EBM La Casa dels Contes tenim la gran sort d'estar situats en un edifici compartit amb d'altres entitats, com és el cas de la Biblioteca Plaça Europa. Per què és una sort? Doncs perquè els nostres infants poden gaudir de les seves instal·lacions i fer ús de tot el seu material; d'aquesta manera podem ensenyar-los a familiaritzar-se amb els llibres, amb el plaer de la lectura, amb les actituds necessàries a l'hora de "llegir" o mirar contes tals com la concentració, el silenci...

Pensem que, si des de ben petits els acostumem a aquesta activitat i els adults que els acompanyem gaudim també d'aquests moments, amb el temps esdevindran bons lectors, amb ganes d'enriquir els seus coneixements a través dels llibres i aprendran normes de conducta i comportament a la biblioteca.

Són múltiples els motius que ens van incitar a iniciar un treball conjunt entre escola bressol i biblioteca, i també consideràvem que eren molts els avantatges i beneficis que en podíem obtenir, ja sigui fent referència als nostres infants i a tot l'equip educatiu com també per donar a conèixer i fer ús de les instal·lacions de la Biblioteca tant als infants com a les seves famílies.

Considerem que participar amb la biblioteca a través de propostes i iniciatives a nivell educatiu possibilita implicar l'escola bressol i, per tant, l'equip, famílies i infants, en la vida educativa comunitària, aconseguint així consciència en la responsabilitat educativa i social que la nostra tasca comporta.

A més a més, cal destacar que tot el treball en xarxa amb altres professionals educatius, sanitaris i socials és una font enriquidora de formació permanent per a tot l'equip educatiu. Poder relacionar-se amb altres professionals de l'educació i del vessant més social, proporcionant altres punts de vista i moments de reflexió sobre tots els aspectes que envolten el desenvolupament integral de l'infant.

Per tot això, la nostra escola valora molt positivament aquest tipus d'experiències i fomentarà la participació i implicació dels seus serveis, tant per part de la direcció de l'escola com del seu equip educatiu i del conjunt de la comunitat educativa.

134) EDUCACIÓ INFANTIL. BONES PRÀCTIQUES A L'HOSPITALET

Aquest projecte desenvolupat conjuntament amb la biblioteca, no és només com una activitat complementària dins la nostra programació sinó que també fa de mètode perquè els infants coneguin el funcionament d'aquest espai i es converteixi en un lloc agradable, segur i tranquil per desenvolupar-hi activitats.

Les activitats que realitzem amb els nostres infants en aquest projecte són:

- Visites a la biblioteca

Ja que la biblioteca obre dos dies a la setmana al matí, la primera activitat que portem a terme en el nostre projecte és la visita dels nostres infants esporàdicament un dia a la setmana (acordat prèviament amb els bibliotecaris). D'aquesta manera comencem a introduir en els infants certs valors i actituds molt importants com és el respecte envers els altres, el silenci, el respecte envers el material i els altres, el gust per la lectura... i els oferirem l'espai infantil de la biblioteca com a racó de treball, lectura i aprenentatge, i per gaudir a la vegada que treballem i incorporem certes normes de convivència i de respecte envers la resta d'usuaris de la comunitat.

Aquestes visites tenen una durada molt limitada (els nostres infants són d'edats molt primerenques i tenen dificultat per concentrar-se llargues estones en una mateixa activitat) fins que comencen a interioritzar les visites a la biblioteca com un hàbit quotidià més de la nostra escola.

- Préstecs

Amb aquesta activitat volem establir ponts de col·laboració i complicitat entre la biblioteca i l'escola a favor de l'estímul de la lectura així com fer ús dels contes com un material didàctic estimulant i enriquidor per transmetre nous sabers. És per això que a part de ser usuaris com a entitat (escola bressol), cada estança disposa d'un carnet propi per poder lliurement agafar llibres, DVD, revistes... i així en les visites que fan poden agafar prestat material i, a la vegada, res-

ponsabilitzar-se de tenir-ne cura i de retornar-lo en la data establerta.

No només podrem agafar material cada estança al nostre gust, sinó que gràcies al tracte individualitzat que la biblioteca ens proporciona, sempre que treballem un determinat tema, comptem amb la seva ajuda perquè els bibliotecaris ens busquin material específic relacionat, en demanin a altres biblioteques de la xarxa i ens facilitin una gran varietat de material que ens serveix de gran utilitat.

La idea és que cada classe pugui agafar el material necessari, tenir-lo a l'estança per poder-ne gaudir i aprendre a cuidar-lo i a respectar les dates de retorn.

- Som-hi, a llegir!

Aprendre a escoltar per aprendre a llegir. Quan les visites a la biblioteca comencen a formar part d'una activitat quotidiana més i els infants ja tenen assolits alguns dels hàbits esmentats en les visites (respecte, parlar sense cridar, no córrer, no tocar el material classificat...), les mestres aprofitaran les instal·lacions per explicar contes al seu grup.

D'altra banda, cada matí durant el bon dia podran explicar a la classe un conte dels que hagin agafat en préstec a la biblioteca i que seran d'interès dels infants, ja que l'hauran pogut escollir ells mateixos. En d'altres ocasions els escolliran les mestres a fi que tinguin relació amb el que s'estigui treballant en aquell moment a l'escola.

- Tallers o activitats extraordinàries

Al llarg del curs aprofitem per realitzar activitats extraordinàries a la biblioteca, és a dir, fer màscares per carnestoltes, punts de llibre per Sant Jordi..., o de cara al bon temps baixar al jardí de la biblioteca per tal d'explicar contes o mirar les seves imatges en un ambient diferent del que estem acostumats.

Equip educatiu de L'EBM LA CASA DELS CONTES

